

Riksdagens protokoll

1999/2000:62

Tisdagen den 8 februari

Protokoll
1999/2000:62

Kl. 14.00 – 16.18
18.00 – 18.40

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 1 och 2 februari.

2 § Avsägelse

Talmanen meddelade att *Kjell Nordström* (s) avsagt sig uppdraget som suppleant i Nordiska rådets svenska delegation.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation

Talmanen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Agneta Brendt till suppleant i Nordiska rådets svenska delegation efter Kjell Nordström.

Talmanen förklarade vald till

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation
Agneta Brendt (s)

4 § Meddelande om aktuell debatt

Talmanen meddelade att på begäran av Centerpartiets riksdagsgrupp skulle aktuell debatt om frågorna runt ökade sjukskrivningar och behov av rehabilitering i arbetslivet anordnas *torsdagen den 10 februari kl. 12.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Ingela Thalén delta.

Begäran om aktuell debatt

Riksförsäkringsverket presenterade i går en rapport om det preliminära utfallet av sjukpenningkostnaderna för 1999 samt prognosen för år 2000. I rapporten konstateras att sjukpenningkostnaderna ökar mycket snabbt och överstiger tidigare prognoser. Regeringen har vid tidigare tillfällen under 1998 och 1999 tvingats justera prognoserna eftersom kostnaderna ökat snabbare än beräknat. Det som är allvarligt är att få åtgärder har vidtagits för att hejda kostnadsökningarna och för att möta människors behov av rehabilitering och minskad stress i arbetslivet.

Centerpartiet begär en aktuell debatt för att diskutera frågorna om de ökade sjukskrivningarna och behovet av rehabilitering i arbetslivet.

Stockholm den 1 februari 2000

Agne Hansson

Gruppledare (c)

5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att ett meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan delats ut till kammarens ledamöter.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 1999/2000:186 om annonsbilagor

Anf. 1 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Per Bill har frågat statsministern om vilken policy regeringen har när det gäller ministrars deltagande i kommersiella annonsbilagekampanjer och andra kommersiella budskapskampanjer.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Bakgrunden till interpellationen är följande.

I Dagens Nyheter var den 24, 28, 29, 30 och 31 december 1999 samt den 3 och 4 januari 2000 annonsbilagor på olika teman, som t.ex. barns hälsa och tillväxt, införda under beteckningen Millennium. För varje annonsbilaga ansvarade en myndighet, ett företag eller en organisation.

För bilagorna som var införda den 31 december 1999 respektive den 3 januari 2000 ansvarade Näringsdepartementet respektive Miljödepartementet. Dessa innehöll en krönika av näringsministern och statsrådet Sahlin samt miljöministern, annat material från departementet samt annonser från myndigheter, organisationer och företag.

I bilagorna som var införda den 28, 29 och 30 december 1999 samt den 4 januari 2000 medverkade statsrådet Thalén, utbildningsministern, näringsministern tillsammans med statsrådet Sahlin respektive jordbruksministern i krönikor. För dessa bilagor ansvarade Folkhälsoinstitutet, Skolverket, Telia AB respektive Krav.

Enligt två avtal från hösten 1999, ett för varje departement och bilaga, ingångna mellan Närings- respektive Miljödepartementet å ena sidan och Svenska Närkonsult AB skulle departementen tillsammans med Närkonsult och Dagens Nyheter producera bilagan. Närkonsult

skulle bl.a. producera det redaktionella materialet och förfärdiga ett bilageoriginal. Departementen pekades ut som ansvariga för innehållet i bilagorna. De skulle också godkänna text och layout.

För bilagan betalade departementen drygt 130 000 kr exklusive moms vartdera. I bilagorna skulle sedan annonser från olika intressenter på bilagornas temaområden finnas. Annonssörerna, huvudsakligen myndigheter och organisationer men också några företag, skulle själva betala för sitt utrymme i bilagan.

Statsrådets medverkan med kröniketexter i de annonsbilagor för vilka andra än departement ansvarade har skett utan kostnad för departementen.

I Regeringskansliet finns sedan hösten 1999 en särskild policy för information och kommunikation. Målet för den externa informationen och kommunikationen är att bidra till en ökad kunskap om regeringens och Regeringskansliets verksamhet i Sverige, i EU och i andra internationella organisationer där Sverige verkar och att bidra till en ökad kunskap om regeringens och Regeringskansliets roll i den demokratiska beslutsprocessen. Informationen ska bl.a. redovisa och ge kunskap om sakfrågor, förslag och åtgärder. Den externa informationen syftar ytterst enligt policyn till att nå allmänheten. Förutom att kommunicera direkt med allmänheten ska Regeringskansliet även vända sig till målgrupper som dessutom kan fungera som vidareförmedlare av information i Sverige och utomlands. Exempel på sådana är myndigheter, kommuner, organisationer och massmedierna.

Deltagandet i annonsbilagorna med beteckningen Millennium har skett i enlighet med denna policy.

Anf. 2 PER BILL (m):

Fru talman! Tack för en bra genomgång av sakläget kring de här bilagorna! Men bortsett från informationen om att det här har kostat 130 000 kr plus moms för de två departementen var det ju inte alls det här som jag frågade om. Kring detta finns det ett stort antal frågor som jag tycker att det är värt att ta på mycket stort allvar.

Vi har alla sett dessa bilagor. När man lägger dem bredvid varandra finner man att de ser precis likadana ut bortsett från att det längst upp i kanten står att bilagan är annons från Telia, Näringsdepartementet eller Skolverket osv.

Interpellationen handlade ju om syftet. Vem har initierat kampanjen? Jag undrar om man satt på Telia och sade: Åh, vad det vore trevligt med en bilaga med ett vackert foto på Björn Rosengren och Mona Sahlin. Låt oss initiera en millenniekampanj! Eller är det någon annan, någon på den här konsultbyrån, som har gjort det? Eller är det som jag tror? Jag tror att någon elev till Ullman och Fällman har suttit på Näringsdepartementet eller på Statsrådsberedningen och sagt: Regeringen har så oerhört låg popularitet; så få ministrar är kända. Låt oss i vackra fyrfärgsbilagor göra lite reklam för regeringen!

Man kan också fråga sig vad hela den här kampanjen har kostat. Vem betalar de olika fakturorna? Jag har förstått att en har gått till Näringsdepartementet och en har gått till Miljödepartementet. Tar ni också in annonsintäkterna, eller sker det via konsulten?

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Det viktigaste av allt är att det här handlar om gränser. Ska vi i framtiden ha riksdagsledamöter och statsråd som går runt med pannband där det står Charkman? Eller ska vi gå runt som ishockeyspelare med olika typer av kommersiell information på oss? Det här tycker jag är extra viktigt nu när vi har ett personval. Personvalet innebär ju att vi alla som är i riksdagsbranschen slåss om ett antal säten för att sedan kunna bilda regering och för att bli riksdagsledamöter. Det här innebär ju att vi helt plötsligt skulle kunna få en ny situation. Vi kan ta Uppsala som exempel. Låt oss säga att utbildningsministern har stora annonsbilagor som Skolverket får betala för att han ska få så mycket exponering som möjligt! Då har fru talmannen och jag som inte har de möjligheterna naturligtvis ett betydligt sämre läge i det personval som vi ska ha i Uppsala län.

Jag tycker faktiskt att de här frågorna är viktiga att ta upp. De är centrala när det gäller att vi ska kunna ha ett väl fungerande personval. Man kan se det på olika sätt. Man kan tycka att det här med sponsring är okej, och då bör vi ha bra regler för det. Men de här bilagorna visar på att det inte finns någon klar rägång mellan vad statsråden gör och vad företag gör.

Anf. 3 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Per Bill får det att verka som om det här är bilagor som utgör någon sorts personkampanjer för respektive statsråd. Nu är det så att bilagorna består av flera sidor, och det är en krönika i kanten som respektive statsråd har skrivit. Det är ju faktiskt inte särskilt ovanligt att statsråd skriver krönikor eller små artiklar i tidningar där det också förekommer kommersiella budskap. Detta är i sig inte något speciellt nytt.

Jag håller med om att formen för det här är ny, och jag tycker också att av det skälet bör man titta på det här. Så jag välkomnar en granskning av det, för det är viktigt att veta var gränserna går någonstans. Jag utgår ifrån att man i Regeringskansliet tittar på detta, inte bara så att säga den uppmärksamhet och det positiva intresse som de här bilagorna har väckt för sakfrågorna – det är ju det som det handlar om egentligen – utan också om det kan vara så att formen är sådan att detta på något sätt går att ifrågasätta. Jag tycker att detta är ett intressant exempel på det och att man bör diskutera just detta. Men jag hoppas också att vi kan vara överens om att det som har skett inte på något sätt är olagligt. Det faller helt inom de normala ramarna för hur departementsresurserna kan användas. Det är ingen personvalskampanj för något statsråd, utan det är statsrådets skyldighet att delta i information om sitt ämbetsområde.

Anf. 4 PER BILL (m):

Fru talman! Jag tycker att det här var bra svar. Jag tänker i dag vända mig till Riksdagens revisorer med en anmälan, därför att jag delar vice statsministerns syn på att det är viktigt att ta reda på hur vi ska förhålla oss till detta och var gränserna går.

Jag tror likt vice statsministern att det här inte är olagligt. Frågan är: Är det rätt och rimligt? Är det etiskt försvarbart? Är det här någonting som vi vill ha en debatt om i kvällspressen? Det tycker jag är tre frågor som man ska svara på. Jag tror att det är lagligt, men därefter skulle mitt svar vara nej på de följande frågorna.

Låt mig förklara lite extra varför jag tycker det! Jo, de företag och organisationer som har annonserat här är oerhört beroende av sin omvärld, en omvärld som består av produkter, konkurrenter och nya uppfinningar men också av en regering som drastiskt kan förändra omvärlden för dessa företag och organisationer. Man kan ha världens bästa kärnkraftverk, men helt plötsligt bestämmer sig regeringen för att socialisera dem och lägga ned dem, och då har det ju verkligen skett en intressant omvärldsförändring, för att uttrycka sig milt.

Just därför är det kanske extra spännande att titta på vilka som annonserar i vilka bilagor. Gör man det så ser man att i Miljödepartementets bilaga är det mycket riktigt Vattenfall och Ragnsells som annonserar. Det är ju inte så konstigt. Jag menar; jag tror att alla kärnkraftsproducerande företag gärna skulle vilja hålla sig väl med miljöministern så att det inte är deras kärnkraftverk som ska socialiseras härnäst.

På samma sätt är det i näringsministrarnas båda annonsbilagor Telia, Siemens, Securitas, McKinsey m.fl. som har annonserat. Och tacka sjutton för att Telia är intresserat av att hålla sig väl med de båda näringsministrarna! De är ju de som verkligen kan påverka den privatisering som vi förhoppningsvis ska se. Så tacka sjutton för att de här företagen tycker att det är viktigt att få ställa upp just i den bilagan.

Och ett tredje exempel: Om man tittar i Margareta Winbergs bilaga ser man precis det man trodde att man skulle få se: SABA Frukt & Grönt, Konsum och Hemköp, alla företag med goda kommersiella skäl att hålla sig väl med jordbruksministern.

Jag tycker att just dessa respektive ministrars bilagor och vilka som är finansärerna visar ännu tydligare att vi verkligen behöver fundera igenom om det här verkligen är så klokt. Här har vi företag och organisationer som är oerhört beroende för sin överlevnad av att det inte sker någonting liknande det som har skett på kärnkraftssidan, och som naturligtvis är oerhört beroende av och ägnar oerhört mycket pengar och kraft åt att via lobbyföretag och andra se till att man kan påverka politikerna. Och jag tycker att det här är oerhört etiskt tveksamt.

Anf. 5 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag tycker att beskrivningen av dessa bilagor är något underlig. Det är ju inte fråga om en ministers bilaga, utan bilagan gäller ju ett ämnesområde. Det är väl inte så konstigt att organisationer, myndigheter och företag på miljöområdet är intresserade av att annonsera just när det är miljöfrågor som tas upp i en fyrasidig bilaga. I och för sig kan man väl tänka sig att de skulle annonsera om sociala frågor togs upp också, men det verkar mer näraliggande att de faktiskt annonserar i sitt eget sammanhang.

Jag tycker nog att det är lite långsökt att de här företagen skulle annonsera för att hålla sig väl med en minister. Jag tror att om man är i de markerna och tassar finns det nog annat som man ska vara mer varsam om än en sådan här offentlighet, så att säga.

Jag är glad att vi är överens om att det här inte är något olagligt, men jag håller också med om att det är bra att vi får en diskussion om var gränserna går i det här sammanhanget.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 PER BILL (m):

Fru talman! Socialdemokraterna är ett parti för sig självt. Detta parti har dubbelt, tredubbelt eller fyrdubbelt så mycket resurser som alla andra riksdagspartier tillsammans när det är valrörelse. Det har en huvudsponsor, LO, som pumpar in miljontals kronor i valrörelserna. Ni socialdemokrater har dessutom under 30–40 år byggt upp en struktur med myndigheter och organisationer som så att säga är styrda av er och talar om hur bra det är med socialdemokratisk politik. Det kan vara Konsumentverket och Hyresgästföreningen t.ex. Ni har dessutom suttit med utnämningmakten i massor av år. Bortsett från att det har varit många centerpartister här på slutet, eftersom de också har ställt upp på socialdemokratisk politik, vimlar det ju av socialdemokrater runtom i olika typer av verk och styrelser.

Trots detta är Socialdemokraterna inte längre ett statsbärande parti som har över 50 % av väljarna. Det är inte heller ett fyrtioprocentparti, utan det börjar bli ett parti på några och trettio procent. Är det kanske detta som gör att ni socialdemokrater nu måste hitta ytterligare finansieringar för att se till att ni får ut ert budskap på ett så trevligt sätt som möjligt?

Jag lade märke till konsultföretaget som var inblandat i det här. På dess hemsida kan man läsa en text som handlar om varför man ska annonsera i den här typen av bilagor, och där står det att det här är ett trevligt sätt som väcker uppmärksamhet och som gör att man sedan kanske får i gång andra debatter och kanske intresserar medierna av att på ett trevligt sätt ta upp frågorna. Ja, det är väl precis det man vill uppnå när man har riktigt låga förtroendesiffror och i val efter val får långt ifrån de 50 % man är van vid.

Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Nu tyckte jag nog att Per Bill gick en aning utanför koncepten här.

Vi har ett fackligt politiskt samarbete, öppet och tydligt, därför att vi har gemensamma intressen. Det finns en hel del människor som är socialdemokrater som jobbar i myndigheter. Jag hoppas att Per Bill inte vill förbjuda dem att arbeta i olika myndigheter.

Vi socialdemokrater har varit i regeringsställning länge. Det är klart att vi då har hanterat utnämningar, och det kontrolleras varje år av riksdagen hur det går till. Det är många både från olika partier och framför allt naturligtvis myndighetsföreträdare som får förtroendet att sitta i högsta ledningen av olika verk och myndigheter. Den frågan kan vi ha en särskild debatt om, men den hör definitivt inte hit.

Men om det är så att Per Bill anser att bara därför att vi är socialdemokrater så ska socialdemokratiska ministrar inte ha rätt att företräda sina områden, inte få skriva krönikor och inte få förekomma i medier på det här sättet, då har vi väldigt skilda åsikter. Så länge vi talade i sakfrågan var vi lite närmare varandra, men det här tyckte jag gick väldigt långt utöver vad debatten tidigare har rört sig om.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Per Westerberg har frågat mig huruvida jag avser vidta några åtgärder för att avhjälpa bristerna i polisens kommunikationsnät samt när regeringen avser att komma med förslag till riksdagen om *Ett tryggare Sverige* (SOU 1998:143).

Rikspolisstyrelsen beslutade i juni 1999 att tillsätta en utredning om polisinsatserna i Östergötlands län efter bankrånet i Kisa och morderna på de båda polismännen. Utredningen överlämnade sin rapport i november förra året. Den upptar bl.a. sambandsfrågor. Jag har inhämtat att remissbehandlingen av rapporten nyligen avslutats och att styrelsen nu överväger förslagen. För det fall de åtgärder som rapporten föranleder kräver beslut av regeringen kommer Rikspolisstyrelsen att på sedvanligt sätt inkomma med en sådan framställan.

Vad gäller den andra frågan så beslutade regeringen den 26 juni 1997 att tillsätta en utredning för att klargöra förutsättningarna för ett gemensamt radiosystem för polisen, den kommunala räddningstjänsten samt hälso- och sjukvård m.fl. Bakgrunden till utredningen är att det i dag, både inom den offentliga och den privata sektorn, finns ett stort antal enskilda radionät. I stort sett varje myndighet, organisation eller företag med behov av radiokommunikation har byggt upp och driver ett eget system.

I moderna mobilradiosystem är det nu möjligt att olika användargrupper kan fungera oberoende av varandra, samtidigt som det finns stora möjligheter till samkommunikation om man så önskar. Detta är mycket värdefullt då olika myndigheter – t.ex. polis, brandkår, sjukvård – ska samarbeta vid en olycksplats. Denna samkommunikation är i dag i princip helt omöjlig. Det ansågs därför från flera departement önskvärt att frågan om att på något sätt införa ett gemensamt radiosystem för alla myndigheter skulle utredas.

Regeringen har nu remissbehandlat utredningen. Remissvaren pekar på att många myndigheter har behov av att samarbeta kring ett nytt gemensamt kommunikationssystem. Regeringen välkomnar denna strävan och har redan tillsett att ett frekvensutrymme avsatts till detta ändamål. Ärendet bereds för övrigt fortfarande inom Regeringskansliet.

Anf. 9 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka statsrådet Sahlin för svaret på mina frågor angående detta radiosystem. Jag vill erinra om att det nu är sex år sedan en kollega till mig här i kammaren väckte ett förslag om ett enhetligt digitalt radionät. Man har sedan dess haft ett antal saker i utredningshänseende.

Rikspolisstyrelsen har tillsammans med Räddningsverket, Socialstyrelsen och Överstyrelsen för civil beredskap bildat Komrad. Man har i en rapport från 1996 lämnat rekommendationer till regeringen. Man har i december 1998 fått en utredning från landshövding Jan Rydh om ett slutbetänkande från utredningen om just ett gemensamt radiosystem.

Samtliga gjorda utredningar har landat på att det är mycket angeläget och mycket nödvändigt att bygga ett gemensamt radiosystem. Brådskan

har även understrukits av departementschefen Björn Rosengren den 17 december 1998. Han sade då att det var värdefullt att nu äntligen få ett samlat förslag i en fråga som diskuterats så länge och att det är nödvändigt att Sverige får ett samordnat system. Men väntan har inte slutat med detta. Nu har det gått ytterligare 13 månader.

Det är bara att konstatera att mitt inlägg i denna fråga har att göra med polismorden i Malexander och upptäckten att man inte kunde kommunicera med varandra på grund av olika radiosystem. Jag tänker inte av Malexandermorden dra slutsatser om helheten som sådan. Det kan hända sådana saker. Men jag tycker ändå är ett memento när man upptäcker mycket allvarliga problem i de gamla systemen. När de inte kan kommunicera kan man inte skapa rätt varningssystem och rätt säkerhet för de personer som ska jobba i olika typer av räddningstjänst och polisiära funktioner m.m.

Det finns därför mycket stor anledning att man gör i ordning det nya systemet och rättar till den bristen. Jag är väl medveten om att PTS har tilldelat ett nytt frekvensområde för att kunna ha ett gemensamt radiosystem. Inom Europa i övrigt har Nato lämnat motsvarande frekvensband för att därmed möjliggöra en effektiv kommunikation mellan olika myndigheter i samband med krissituationer vid olika typer av katastrofer, så att de verkligen kan fungera och kommunicera på ett effektivt sätt.

I dag är det närmast så att polisen får demontera en del av sin äldre utrustning i och med att den inte längre fungerar. Man plockar reservdelar från gamla apparater till andra gamla apparater för att över huvud taget få det hela att fungera. Enligt min uppfattning är det därför utomordentligt angeläget att vi kommer fram till beslut. Det har långhalats tillräckligt länge, och det finns tillräckligt många utredningar. Vi ser nu dessutom att man på ett antal olika ställen runtom i Sverige i desperation är på väg att bygga egna system till avsevärd högre kostnader i och med att de gamla systemen inte är tillfyllest.

Fru talman! Jag vill ställa några uppföljande frågor till statsrådet. Den första frågan är hur hon ser på de olika organisationer som nu förbereder alternativa system och vilka konsekvenser man bör dra av det för att skapa ett gemensamt radiokommunikationssystem. Den andra frågan är om statsrådet är beredd att fatta ett beslut när det nu även finns förslag om finansiering. Enligt Jan Rydhs utredning ska man i praktiken låta en operatör stå för investeringarna och i stället ha en form av drifts- och kapitalkostnad år från år. För det tredje vill jag fråga statsrådet om det inte finns skäl för regeringen att nu komma till beslut med anledning av Malexandermorden. Jag tycker att det är ett mycket starkt memento för oss alla.

Anf. 10 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! För det första vill jag understryka det som Per Westerberg avslutade med. Jag delar uppfattningen att detta är mycket angeläget. Angelägenhetsgraden understryks av de mycket tragiska händelser som inträffade i Malexander. Jag delar också där den bedömning som Per Westerberg gjorde.

Visst kan problem ändå uppstå i situationer där många olika delar måste kommunicera med varandra. Men det är ingen tvekan om att Sverige behöver ett system där olika myndigheter kan tala med varandra. Det

har visat sig inte minst vid olika olyckstillfällen. Det är angeläget. Händelserna den senaste tiden har understrukt det. När det gäller de delar som jag ansvarar för inom Regeringskansliet har vi, precis som Per Westerberg betonade, redan avsatt frekvensutrymme för detta ändamål.

Frågan bereds nu. Jag utgår från, och tar också del i, att det arbetet sker mycket noggrant och så skyndsamt som möjligt. De frågor som Per Westerberg kompletterar med ingår i samma resonemang. Just därför att frågan berör många olika myndigheter, Räddningsverket och olika kommuner är det viktigt att man agerar både skyndsamt och på ett sådant sätt att frågan verkligen får en hel lösning. Jag är därför inte i dag beredd att svara på de uppföljande frågorna Per Westerberg hade om finansieringen. Det ingår i det beredningsarbete som nu sker på Regeringskansliet.

Anf. 11 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först tackar jag för delsvaren jag fått. Malexandermorden var väckarklockan för mig. Jag konstaterar att det fanns en bristande funktion. Utan den hade det funnits väsentligt större förutsättningar för att tragedin inte hade behövt inträffa eller i vart fall inte fått så allvarliga följder.

Jag noterar också att med ett gemensamt införande av det nya systemet och inte med ett plottrande med olika myndigheter och olika kommuner som gör olika investeringar kan man kanske, enligt vissa bedömare i branschen, komma undan med en tiondel av kostnaden för många parallella system som dessutom har bristande funktion mellan sig.

Jag tycker därför att det är angeläget att man kommer fram här. Jag vet att irritationen inom Kommunförbundet är mycket stor i och med att ett stort antal kommuner står färdiga och vill investera. Man ser problematiken; att man inte klarar av samordningen i samband med olika typer av katastrofsituationer.

Jag noterar också att ett mycket stort antal länder i Europa redan har infört ett nytt system för gemensam radiokommunikation. Man har gjort det med lite olika finansieringar, men det finns naturligtvis möjligheter att gå via operatören, som får stå för investeringskostnaderna medan man själv tar hand om driften, och att ha en kapitalannuitet år för år om det är problem budgetmässigt.

Fru talman! Jag har väldigt svårt att se att detta ska behöva ytterligare beredningsarbete. Jag tycker att det finns skäl att komma till beslut, att lätta på problemen för kommunerna och för statens egna myndigheter. Jag förstår att det kan vara ett problem att samordna ett antal myndigheter. Men det minskar inte angelägenheten och behovet av ett beslut.

Anf. 12 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Vi är rörande överens både om väckarklockan som många av oss fick och om vikten av den. Men jag vill ändå säga något om den uppgift som Per Westerberg hade om att många andra länder redan infört sådana här system. Det ifrågasätter jag. Många länder funderar i samma banor som vi, men mig veterligt har ingen i dag infört det. Några ligger längre fram än andra.

Jag vill alltså bara upprepa frågans vikt. Vi ska göra vad som på oss ankommer för att det så snart som det är praktiskt möjligt ska bli ett

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

gemensamt system. Så får Per Westerberg och jag återkomma till förslagen när de är för handen.

Anf. 13 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först vill jag bara notera att enligt de uppgifter jag har fått från flera mycket trovärdiga håll finns det ett antal länder som har infört gemensamma radiokommunikationssystem för att därmed komma fram på det här sättet. Det är olika varianter, olika leverantörer. Det finns ju tre olika som bygger den här typen av system. Jag tycker att angelägenhetsgraden är stor med tanke på bristen och den usla utrustning som i dag finns. Jag vågar kalla den usel. Ska man ha full radiokommunikation kan man behöva ha upp till fem sex olika apparater med sig för att kunna ha bra kommunikation med olika insatsstyrkor i samband med olika katastrofer.

Därmed tycker jag att vi inte bara ska fundera. Man bör också komma till riksdagen med ett snabbt förslag för att få denna fråga ur världen och för att få anständiga arbets- och säkerhetsvillkor och effektiva räddningsoperationer.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1999/2000:109 om Sveriges småföretagare

Anf. 14 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Per Westerberg har frågat mig vilka delar av Småföretagsdelegationens förslag som regeringen avser att genomföra respektive negligera och vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av den ringa uppskattningen av hittills genomförda åtgärder.

Regeringens samlade bedömning är att åtgärder nu vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder för etablering och tillväxt som Småföretagsdelegationen uppmärksammat. Arbetet med frågorna sker fortlöpande inom Regeringskansliet, hos myndigheter och i pågående utredningar. Många av förslagen kommer kanske aldrig att kunna anses vara helt slutförda, eftersom syftet med många förslag snarare är att en process i den av Småföretagsdelegationen föreslagna riktningen ska komma i gång. En utförlig redovisning av dessa åtgärder och de bedömningar som regeringen gör av de olika förslagen finns redovisade i en särskild bilaga i budgetpropositionen för innevarande år.

Regeringens åtgärder för att stimulera företagande bygger på insatser inom flera viktiga områden. Det viktigaste är kapitalförsörjning, regel-förenkling, information och service från myndigheter, kompetens- och kunskapsöverföring samt förbättrad konkurrens. Per Westerberg nämner att de beslut som regeringen tagit inte verkar ha haft någon betydelse för småföretagen. Låt mig bara som ett försök till svar på detta påstående nämna ett antal av de insatser som vidtagits inom de här områdena för att förbättra villkoren för företagande och som stämmer väl överens med de förslag till åtgärder som Småföretagsdelegationen så förtjänstfullt lagt fram.

I budgetpropositionen i höstas lades bl.a. förslag på förstärkta avsättningsmöjligheter till periodiseringsfond för företag, en kraftfull satsning på ett system för individuell kompetensutveckling och inte minst slopade stoppregler för fämansföretagen.

Regeringen har i december också beviljat medel till NUTEK för att utforma ett Internetbaserat informationssystem för myndighetsinformation. Syftet är förstås att förbättra dialogen med blivande och befintliga företagare genom en gemensam portal på nätet som ska underlätta myndighetskontakter och ge lättillgänglig och innehållsmässigt korrekt information.

Näringsdepartementet har också låtit genomföra en undersökning av hur landets småföretagare upplever vissa centrala myndigheters information och service. Myndigheterna har av regeringen fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra information och service till småföretag utifrån undersökningens resultat.

Den av regeringen tillskapade Simplex-kommissionen har t.ex. under året tagit fram en handbok i problem- och konsekvensanalys av reglers effekter för små företag, som ska fungera som ett stöd för bl.a. de myndigheter och verk som nu har fått ett krav på sig att genomföra dessa analyser. Simplex genomför också inom kort en utbildning på myndigheter och verk i att analysera vilka effekter olika former av regleringar och krav kan få för de små företagen. Regeringen kommer under våren att till riksdagen lämna en första redogörelse för förenklingsarbetet och de nya mål som ställs upp i det fortsatta arbetet.

Svag konkurrens leder till högre priser och därmed lägre välfärd. Konkurrensverket har nyligen på regeringens uppdrag utarbetat en rapport om hur konkurrensen utvecklats i Sverige under 90-talet. Regeringen kommer i vår att lägga fram en proposition med förslag till en skärpt konkurrenspolitik, bl.a. med Konkurrensverkets rapport som underlag.

Ett omfattande utredningsarbete pågår för närvarande om den framtida näringspolitiken. Här avser regeringen att under våren 2000 avlämna en proposition till riksdagen. Regeringen avser också att i nästkommande skattesamtal ta upp frågan om beskattning av tjänstesektorn. För regeringens del är det särskilt viktigt att den frågan förs med utgångspunkt i att begränsa svartarbetet.

När det slutligen gäller Per Westerbergs andra fråga så arbetar regeringen för att på ett bättre sätt försöka föra ut det arbete som pågår och de åtgärder som vidtagits för att förbättra villkoren för små och medelstora företag. Här finns klara möjligheter för att i framtiden förbättra den informationsgivning som krävs för att hjälpa till att skapa mer positiva attityder till företagande. Det finns också möjlighet till mer gemensamt arbete kring frågor som rör entreprenörskap och företagande för att på flera nivåer och i flera olika sammanhang, inte minst inom skolan och genom samarbete mellan näringsliv och universitet/högskola, förbättra attityderna till företagande och öka förståelsen och kunskapen om att driva företag.

Anf. 15 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka statsrådet för svaret på mina frågor i interpellationen. Av naturliga skäl är jag inte till alla delar nöjd med svaren, även om en del har varit klarläggande.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Först vill jag bara konstatera att små och medelstora, snabbväxande företag är grunden för dynamiken i den svenska ekonomin. Vi ser ju här en utomordentligt snabb utveckling, där ofta nog det mesta av den främsta spetskompetensen knoppas av från många av de stora företagen. I olika typer av samarbete med mindre, kunskapsintensiva företag skapar man oerhört kreativa kluster. Det har lett till en väldigt positiv utveckling i delar av den svenska ekonomin.

Vi har börjat få ett unikt läge där man kan se att vissa kallar delar av Sverige för världens Telecom Valley. När jag själv besökte Microsoft för några månader sedan kunde jag konstatera identifikationen av Sverige som ett land med en PC-penetration bland de främsta, hög användning av Internet och mycket hög användning av mobil telefoni. Det gjorde att vi i viss utsträckning ansågs ha en unik position för utveckling inom dessa områden.

I den här branschen, med service- och kunskapsintensiv högteknologi, är det väldigt mycket av mindre och medelstora företag. Det ställer nya krav på förändringar av regelverken utöver de som kom fram i Småföretagsdelegationen. Denna bransch är en del av den nationella konkurrenskraften, där Sverige ska vara ett attraktivt land för att dra till sig nya snabbväxande företag och framför allt för att få ett klimat för att utveckla det vi har förutsättningar för.

Jag tänker här, fru talman, inte gå igenom Småföretagsdelegationen punkt för punkt. Jag noterar självfallet att ett antal åtgärder har vidtagits. Jag noterar också att det finns ett antal punkter kvar att genomföra i Småföretagsdelegationens åtgärdslista. Vissa är korrekt processinriktade och kommer aldrig att ta slut. Det är ett evighetsarbete.

Men jag kan ändå inte se att det har gjorts tillräckligt på det här området med tanke på det icke oväsentliga problem som vi ser när det gäller oron för framför allt strömhopp av ganska små kunskapsintensiva företag ut ur landet.

Jag har noterat det något motspänstiga förslaget till förändringar i arbetsrätten. Jag tror att det är viktigt i synnerhet för de mindre och medelstora företagen.

Jag noterar förslagen till förändringar i stoppreglerna när det gäller mindre och medelstora företag. Men jag har också noterat att det mera handlar om en processförändring, där väldigt mycket av byråkratin och uppgiftslämnandet kvarstår och därmed misstron mot mindre och medelstora företagare med mycket större rapporteringsskyldighet än motsvarande andra större företag med motsvarande förmåner.

Jag noterar också att vi inte har kommit fram när det gäller rörligheten på riskkapitalet. I Holland har en höger-vänster-regering lagt fram förslag om schablonskatt på kapital för att öka rörligheten på kapitalet i näringslivet. Men dessa förslag når inte fram här.

Jag noterar också problemen med attityder inom ett antal myndigheter där man måste komma framåt för att få en väsentligt mer positiv syn.

Fru talman! Jag förstår att statsrådet Mona Sahlin inte har kunna redogöra för alla punkter här. Men jag skulle ändå vilja ställa frågan: Vilka punkter avser statsrådet inte genomföra i enlighet med Småföretagsdelegationens förslag? Avser statsrådet göra någonting ytterligare för förslagen när det gäller rörligheten på riskkapitalet, som är så centralt i ett antal mindre och medelstora företag?

Anf. 16 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Först får jag väl instämma i det som jag själv också var inne på, nämligen att arbetet med att förenkla för småföretagen i Sverige inte är färdigt. Det är en ständigt pågående process som inte minst understryks av det som Per Westerberg själv inledde med. Småföretagsdelegationens arbete har ju varit, och är, väldigt viktigt. Den förde in många nya aspekter, och det blev en annan tyngd i arbetet med att förenkla och skapa förståelse för att detta med att driva små och växande företag är en helt annan sak än att jobba i en stor och gammal industri.

Men jag tycker också att det i dag är dags att inse att det inte längre går att utgå enbart ifrån Småföretagsdelegationens förslag, som jag tolkade att Per Westerberg också var inne på. Den snabba förändringen av förutsättningarna för tjänsteindustrin och den snabba tillväxten inom telekom och mobilsidan visar också att det växer fram nya möjligheter men också nya problem som inte fanns i Småföretagsdelegationens rapport, som ändå lämnades för bara två år sedan. Det har varit ett viktigt arbete, och mycket av det kvarstår att göra.

Jag vill emellertid tillägga att arbetet med att förändra förutsättningarna för dessa växande företag nu måste få en annan tonvikt på att behålla bilden av Sverige som framtidslandet för den nya växande tekniken, och då krävs det ytterligare förändringar och förståelse både i skattelagstiftningen och i en del av arbetsmarknadsreglerna, eftersom villkoren i detta sammanhang är om möjligt ännu mer annorlunda och föränderliga än i den gamla industrin.

Jag vill därför inte gå in och säga vilka av Småföretagsdelegationens förslag som jag inte ska genomföra. Det finns delar av förslagen som jag tycker är bra och andra delar som är mindre bra, och där vi har hittat andra vägar. Jag vill därför ändå ge ett samlat gott betyg, och samlat försöker vi nu genomföra detta. Sedan tillkommer en diskussion som vi nu jobbar med på departementet om hur vi ska ändra hela näringsstrukturen när det gäller politiken inom näringsområdet, myndigheterna och inte minst riskkapitalsidan så att detta passar dessa små och växande företag. Den diskussionen återkommer jag därför gärna till när vi har kommit lite längre.

Attityderna behöver fortsatt förändras. Vi lät tusentals små företag svara på hur de såg på sin roll som kund hos myndigheterna. Det tror jag lärde både oss och myndigheterna mycket. Det var också intressant att se att den myndighet som fick högst betyg var Kronofogdemyndigheten och den som fick lägst betyg var Arbetsförmedlingen.

Anf. 17 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att man bör ha en återföring när det gäller attityderna till myndigheterna från bägge parter om hur man uppfattar varandra. Jag tror att det har gjorts alldeles för lite i fråga om detta under en lång följd av år. Det ger en värdefull kunskap om vad man gör bra och vad man gör dåligt, vad som uppskattas och vilka resultat som kommer fram. Jag tror att det finns mycket mer av resultatstyrning som skulle behöva göras inom fler statliga myndigheter.

För att nu avsluta diskussionen om Småföretagsdelegationen har jag ändå den uppfattningen att om man har fått ett resultat från en delegation som har varit sammansatt av ganska aparta grupper både bland företa-

Prot.

1999/2000:62

8 februari

Svar på

interpellationer

garna och bland de politiska företrädarna och som har samlats kring konsensus, anser jag att det finns en skyldighet att göra en återföring. Vad avser vi göra? I vilken tidsordning genomförs det? Vilka delar tycker vi inte är bra och avser vi inte genomföra? Det är ett sätt att visa vad som kommer ut av den typen av delegationer. Man bör även föra en dialog och debatt om vad man inte tycker om och varför man inte tycker om det – det som företagen trots allt trycker på. Vi har en debatt om arbetsrätten som är väl känd. Vi har en debatt om beskattningen, i synnerhet av riskkapitalet i mindre och medelstora företag, som också är väl känd. Men det kommer, precis som har påpekats och som jag tror att vi är helt ense om, en debatt om nya områden, inte minst inom de nya kunskaps- och tjänsteföretagen, vilken mer handlar om det som kallas optionsprogram. Det är ganska låga löner för dem som jobbar där, och de tar del i risken men också del i kapitaltillväxten om det blir någon. Jag tycker att detta är en av de viktiga frågor som måste lösas för att man ska kunna bibehålla det mycket kreativa centrum inom mindre och medelstora kunskapsintensiva företag som nu i strid ström knoppas av på olika håll i Sverige och som i annat fall riskerar att förloras till andra länder. Jag känner väl till problemen i detta sammanhang. Men jag tror inte att vi har ett mer komplicerat system i Sverige än att vi kan nå fram med rimliga optionsprogram där vi klarar att tillgodose företagets och i synnerhet de anställdas krav här för att de inte ska försvinna till andra länder när vi så väl behöver deras kapacitet.

Men detta gäller även riskkapitalet och riskkapitalförsörjningen. Den har blivit väsentligt bättre i takt med framgångar. Men jag noterar ändå att den är sämre i Sverige än i ett antal andra länder. Och det handlar delvis om börslister, amerikanska Nasdaqbörsens oerhörda kapacitet att lysa igenom nya kunskapsintensiva företag, men också om rörligheten på kapitalet, att flytta från ett företag till ett annat när någonting växer snabbt och har större behov av kapital.

Jag tycker faktiskt att regeringen i Holland med högerliberaler och socialdemokrater har kommit med ett intressant förslag där man avskaffade alla kapitalinkomstskatter, förmögenhetsskatter och ett antal andra skatter i det här landet och införde en schablonintäkt i stället. Det ökar rörligheten, minskar byråkratin och gör skattesystemet betydligt enklare. Jag säger inte att det är något Sesam öppna dig, men jag tycker att det är väl värt att pröva och analysera vad ett sådant förslag innebär för att komma vidare. Framtiden ligger i snabbt växande kunskaps- och tjänsteföretag. Då måste vi titta på tjänstemomsen, på rörligheten på kapitalet, rörligheten på arbetsmarknaden och rörligheten på kunskapen. Och jag efterlyser handling där, eftersom jag inte har sett mycket av detta under de gångna åren.

Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag ska göra några kommentarer ytterligare. Men jag tycker i största allmänhet att Per Westerberg började med att säga att det nu händer ganska mycket i Sverige när det gäller dessa nya och växande industrier och företagandet. Men sedan när man kommer in på exemplet så är det som om Sverige alltid ligger längre bak, alla andra går fortare fram, och vi har alltid sämst villkor. Ibland tycker jag nog att vi borde skaffa oss en lite mer modern syn på oss själva än vad vi ger uttryck för.

Därmed inte sagt att vi inte behöver fortsätta att förbättra och förändra villkoren. För ett litet och starkt exportberoende land som Sverige är det extra viktigt att ligga i framkant på det som är det nya och som t.ex. den mobila tjänstemarknaden och kunskapsindustrin är en bra illustration av.

Småföretagsdelegationen har betytt mycket, och kommer också fortsättningsvis att betyda mycket. Men jag vill inte uttrycka mig som Per Westerberg gjorde – att där satt en massa ”aparta grupper”. Där satt en massa olika människor från olika delar av småföretagarvärlden. Just därför blev deras förslag så intressanta.

Jag tycker ändå att den redogörelse som vi lämnade i budgetpropositionen för innevarande år är ett ganska hedervärt försök att också återrapportera vad vi har gjort och hur vi bedömer deras förslag. Dessutom kommer vi med en skrivelse om hur förenklingsarbetet har fortskridit och vilka nya mål man kan och bör sätta upp för det.

Vidare hoppas jag att till riksdagen kunna återkomma i olika sammanhang och ha en diskussion om riskkapitalet, som Per Westerberg avslutningsvis talade om. Den privata riskkapitalmarknaden har vuxit oerhört snabbt, och det är bra. Just därför behöver vi nu ta en diskussion om statens roll. Vi kunde t.ex. ha en diskussion om att koncentrera statens roll på nyföretagandet och på ansvaret för att se till att skattesystemet fungerar så att det hjälper egna investeringar i företagen. Den diskussionen hoppas jag att vi kan återkomma till.

Anf. 19 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Det händer mycket i Sverige – ja; den uppfattningen delar vi när det gäller en del av kunskapsindustrin. Vi har fått en utveckling som är mycket starkt knuten till Ericssons mycket snabba genombrott och till telesituationen i Sverige. Den är nog också en funktion av teknisk nyfikenhet bland svenska folket som jag tror starkt har bidragit till den här utvecklingen.

Vad jag säger här är att det gäller att koppla på det tåg som går. Förändringen är väldigt snabb. Då gäller det att vara bäst. Det gäller även Sverige, nationen, och oss politiker. Vi måste vara konkurrenskraftiga i det klimat som vi erbjuder.

Vad som oroar mig är att ett antal av de allra främsta spetsteknikföretagen ser bättre värderingar och bättre arbetsförhållanden med en amerikansk basering. Det vill jag mota, för jag vill att Sverige ska vara bäst, att vi ska dra till oss detta och bli ett Telecom Valley och kanske även bredda det här till flera marknader.

Min ambition är att vi ska ha så många och så välbetalda svenskar som möjligt i arbete. Det är det som skapar välfärd. Just därför är jag bekymrad över bristen på rörlighet vad gäller riskkapital. Jag tycker att det finns visst fog för en del av den kritik som förekommit mot en del av investmentbolagen – åtminstone en del av dem ligger kvar tungt i gamla nedåtgående industrigrenar och kanske inte satsar så mycket på det som går framåt. Det är detta som jag tycker att man mycket mer måste ägna sig åt. Jag efterlyser förslag som ökar rörligheten vad gäller riskkapital i Sverige och som ökar möjligheterna till rörlighet på arbetsmarknaden. Det gäller även att få större möjligheter att nyttja kompetensen inom universitet, högskola och forskning.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Till sist, fru talman! Förenklingsarbete är svårt. En del har gjorts men man ska också vara medveten om att en del av förenklingsarna har lett till ny byråkrati. Det finns skäl att titta på detta, för det är svårt i dag för en småföretagare att deklarerar – jag vet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1999/2000:153 om sociala skyddsnät för småföretagare

Anf. 20 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Åke Sandström har frågat näringsministern om han avser att se över lagstiftningen och dess tillämpning för att förbättra det sociala och ekonomiska skyddsnätet för småföretagare och vilka åtgärder han är beredd att vidta för att minska de likviditetsproblem och det byråkratiska krångel som skapas med dagens system.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen. Interpellationen berör delvis sociala frågor, så statsrådet Thalén och jag har kommit överens om att jag svarar även på de frågor som berör hennes ansvarsområde.

Jag delar Åke Sandströms uppfattning att det sociala skyddsnätet inte tillräckligt anpassats till ett arbetsliv där alltfler inte längre har en traditionell anställning. Det gäller inte minst de personer som väljer att vara företagare eller som är anställda i projekt. Det är regeringens ambition att så långt som möjligt förenkla och samordna regelsystemen för bl.a. arbetslöshetsersättning, starta-egget-bidrag och sjukförsäkringen som berörs i interpellationen.

Inom socialförsäkringens område har flera utredningar behandlat förändringar i syfte att skapa system som är rättvisa och som så långt som möjligt jämnställer företagare med arbetstagare.

Med utgångspunkt i betänkandet (SOU 1997:85) *Förmån efter inkomst*, som lämnats av Utredningen för översyn av inkomstbegreppet inom flera försäkringar, har ett förslag tagits fram i departementsskrivelsen *Beräkningsunderlag för dag ersättning -sjukenpenning, föräldrapenning m.m.* (Ds 1999:19). Förslaget innebär bl.a. en garanti om visst minsta försäkringsskydd för nyföretagare. Departementsskrivelsen har remissbehandlats, och många synpunkter har kommit in.

I ett annat betänkande, *Företagare med restarbetsförmåga*, (SOU 1998:34) lämnas förslag som syftar till att undanröja skillnaden mellan företagare och anställda när det gäller möjligheten att få ersättning under rehabilitering. Förslaget innebär att de likställs fullt ut vid prövning av sjukenpenning och förtidspension.

Båda förslagen bereds nu.

Regeringen har vidare beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över den arbetslivsinriktade rehabiliteringen (dir. 1999:44). I uppdraget ingår bl.a. att komma med förslag om den här rehabiliteringen både för företagare och för anställda.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen genomfördes 1997 en reform som gör det möjligt för en småföretagare att få arbetslöshetsersättning trots att hans verksamhet inte sålts eller avvecklats. Under ett sådant

uppehåll i verksamheten kan företagaren söka anställning och har ändå möjlighet att aktivera sitt företagande igen när utsikterna blir bättre.

Samtidigt infördes möjligheten att prova på företagande upp till ett år utan att den kommande arbetslöshetsersättningen baseras på inkomsten från företaget. Om det är till fördel för en sökande kan denne i stället få sin ersättning baserad på inkomst av anställningen närmast före företagandet.

Starta-eget-bidraget är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som syftar till att underlätta för arbetssökande att starta egen näringsverksamhet. Bidraget motsvarar den arbetslöshetsersättning som den sökande är berättigad till enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. På så vis är starta-eget-bidraget samordnat med denna försäkring.

Starta-eget-bidraget har visat sig vara en mycket effektiv åtgärd men kan bli bättre. Regeringen har därför gett AMS i uppdrag att se över samverkan mellan olika aktörer inom företagsrådgivningen just för att göra stödet effektivare.

Alla de åtgärder som jag har redovisat visar att regeringen ser med stort allvar på de förändringar som sker inom arbetslivet och där just det sociala skyddsnätet för småföretagare är en mycket prioriterad fråga.

Anf. 21 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Tack för svaret! Omfattningen och innehållet tyder på att även statsrådet tycker att det handlar om en angelägen fråga.

De sociala skyddsnäten för småföretagen diskuteras kanske inte så ofta. Det blir mer tekniska och materiella inriktningar som vi diskuterar, så jag är tacksam för den möjlighet som vi har fått här i dag. Jag har fyra små kompletterande frågor.

Jag tror att vi är överens om att ett nytt välfärdssystem måste bygga på det faktum att människor har olika behov, lever under olika omständigheter och har olika önskemål. Alla vet vi mycket väl att alltför många väljer att starta företag eller att vara uppdragstagare eller anställda. Dessa personer ska enligt vår uppfattning vara lika kvalificerade till den grundläggande tryggheten som alla andra. Det går kanske inte att bygga trygghetssystem på förhållandet arbetsgivare-löntagare. Det är inte rättvist och passar inte i den nya tiden.

En mer visionär fråga blir därför: Vore det inte dags att ta ett nytt helhetsgrepp som är av det slaget att vi väver samman olika trygghetssystem så att de passar i det nya samhället?

Det ska sägas att en del positiva förbättringar har genomförts, något som också berörs i svaret. Mona Sahlin tar där, helt korrekt, upp att man kan ha företag vilande och uppbära a-kassa. Detta är bra. Men varför har man inte tagit fram en tillfredsställande möjlighet att erhålla a-kassa för *deltids*företagare? Det är en kompletterande fråga.

I dag finns det ett visst skydd för den företagare som startar en verksamhet. Man kan få ett skydd under den inledande perioden då man egentligen inte har några reella inkomster.

Detta gäller för de företagare som driver verksamhet i form av enskild firma eller handelsbolag, men inte för den som driver företag i aktiebolagsform. Inkomstskyddet borde rimligen gälla oberoende av företagsform. Är det dags att komma fram med ett förslag på den punkten, om lika regler?

Prot.

1999/2000:62

8 februari

Svar på

interpellationer

Fru talman! Slutligen en liten kommentar till svaret. Det visar att det är två betänkanden och två utredningar som har behandlat dessa frågor. Vi är överens om att detta är viktiga frågor – t.o.m. mycket prioriterade, enligt svaret. Men är det verkligen så? Jag har fått många signaler om att man känner vanmakt och väntar på att det ska hända någonting. Min avslutande fråga är: När får vi positiva besked i den här riktningen på de punkter som jag har tagit upp i min interpellation?

Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill bara understryka att det inte bara är jag som säger att detta är mycket viktiga frågor, utan det är en åsikt som hela regeringen verkligen delar. Bakgrunden är den som Åke Sandström så riktigt berörde i början, att det är försäkringssystemen som måste anpassas efter de val som vi individer gör och inte tvärtom, dvs. att vi måste anpassa vårt sätt att leva eller vara företagare utifrån hur systemen ser ut.

I ett samhälle som Sverige, som har så många och omfattande försäkringssystem och ett sådant starkt välfärdsskydd, är det förstås ett grannliga och stort arbete att förändra dessa system. Den förändring i sättet att leva som vi nu ser och som jag tror kommer att bli ännu vanligare i framtiden – att man varvar löntagande med företagande många gånger under livet – ställer stora krav på ett flexibelt system.

Jag vill verkligen understryka att jag tror och utgår ifrån att de förändringar som vi nu diskuterar inom en snar framtid också kommer att märkas för individerna ute i samhället.

Just för stunden kan jag inte säga något särskilt konkret om flera av de frågor som Åke Sandström kompletterade med. Men framför allt frågan om deltidsföretagandet och frågan om inkomstskyddet som ska vara lika oavsett företagsform är mycket berättigade. De är väl värda att ingå i den översyn som nu görs av de olika försäkringssystemen. Jag tar med mig de synpunkterna i det fortsatta beredningsarbetet, som flera departement är inblandade i.

Anf. 23 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tackar för de positiva beskederna. Men låt mig ställa ännu en kompletterande fråga. Långsiktiga spelregler är viktiga för tryggheten för en småföretagare, att veta vad som händer med skattesystemen och sådant.

Ett dagsfärskt exempel är ju att reglerna om nedsättning av sociala avgifter fortsättningsvis bara ska gälla för en mycket snäv sektor inom stödområde A. Dessa bestämmelser ska först godkännas av EU-kommissionen, och det är ganska givet. De nya reglerna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer, men de ska tillämpas från den 1 januari – alltså retroaktivt.

Företagen får alltså inte yrka på denna nedsättning i de arbetsgivardeklarationer som de upprättar i början av året, utan de får så att säga agera bank åt staten för de medel som staten ändå inte ska ha in. Jag förstår irritationen hos berörda företagare. Har statsrådet någon kommentar till den här situationen?

Det har också kommit andra reaktioner. Längst i norr hotas det med skattestrejk därför att man minskar eller tar bort områden inom näringsli-

vet som är berättigade till denna nedsättning. Men det är en helt annan fråga som jag inte begär svar på här i dag.

Långsiktiga spelregler är, som sagt, viktigt inom alla områden. Man vet att detta ska träda i kraft, men man får inte tillämpa det från början av året i den ordinarie hanteringen av anställdas skatter och avgifter. Detta är en ny situation. Jag har faktiskt meddelandet från Riksskatteverket här, och det har väckt en del funderingar.

Slutligen vill jag återigen ställa frågan: När kan vi få besked om ändringar på de punkter som vi har talat om? Vilka hinder finns det mot att ta fram sådana? Jag har av utredningstidens längd förstått att det hela är ganska väl penetrerat. Vad finns det för hinder för att det inte kommer fram förslag? Det fanns ju två betänkanden och två utredningar genomförda, och jag frågar på rak svenska: Vad beror det på? När kan vi få besked?

Anf. 24 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Åke Sandström frågade: När händer det något? Ärendena bereds ju på Socialdepartementet, och där jobbar man för fullt. Så fort arbetet är färdigt kommer det förslag. Det är den bild som jag kan ge.

Frågan om företagandet och skyddet ligger på mig, och jag ska återkomma så fort jag kan med besked om hur vi ska agera när det gäller de frågor som Åke Sandström tog upp.

Jag är själv intresserad av att få exemplet från Riksskatteverket som Åke Sandström nämnde, eftersom jag inte kan svara konkret på de frågeställningarna. Jag behärskar det området för lite. Men jag blir så pass intresserad av det som Åke Sandström säger att jag gärna tar med mig exemplet tillbaka till departementet och tittar på vilka effekter det får för företagen.

Rent allmänt sett är det lätt att hålla med om att trygghet bygger på att man har långsiktiga spelregler som man kan lita på. Och då ska det vara spelregler som man gillar och tycker är bra, men om det är spelregler som småföretagarna inte gillar vill de gärna att dessa regler ändras. Grunden är ändå det vi började diskussionen med, att alla system måste bygga på en förståelse för att småföretagare och löntagare måste behandlas mera lika. Då får man också respekt för reglerna.

Anf. 25 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Vi skulle kunna föra en lång diskussion om attityderna till företagande, att det ska vara klokt och riktigt att driva företag samt att det är okej att man tjänar pengar på sin verksamhet.

Men sammantaget när det gäller småföretagen och regelförändringar kring begreppet sociala trygghetssystem, kan jag inte få någon inriktning om tiden? Kan det möjligen bli under vårriksdagen? Det skulle vara väldigt intressant att få en riktpunkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.

1999/2000:62

8 februari

Svar på

interpellationer

10 § Svar på interpellation 1999/2000:193 om företagshälsovården

Anf. 26 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Gunnel Wallin har frågat om jag är beredd att verka för

- att företagshälsovården anpassas till tjänstesamhället och dess arbetsformer,
- att möjligheter ges till att ohälsa förebyggs, antingen av arbetstagaren själv eller i samarbete med arbetsgivaren, med de metoder som den enskilde anser ger bäst effekt samt
- att konkurrensvillkoren vilar på samma grunder ur kvalitets- och betalningsaspekt.

Det är i dag viktigare än någonsin att förebygga ohälsa i arbetslivet och att rehabilitera dem som skadats. Detta gäller särskilt belastningsskador och ohälsa på grund av stress i arbetslivet. Företagshälsovården har en mycket viktig roll i detta sammanhang. För att förbereda en strategi mot de ökande problemen med stress och utbrändhet i arbetslivet har jag nyligen låtit bilda en arbetsgrupp inom Näringsdepartementet med experter från olika myndigheter.

Regeringen lade förra året fram en proposition om företagshälsovården. Förslagen har antagits av riksdagen. Härigenom infördes en skyldighet för arbetsgivaren att svara för den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Företagshälsovården ska vara en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering.

Arbetsgivaren har ett lagfäst ansvar att förebygga ohälsa till följd av arbetet och för rehabiliteringen av dem som skadats. Principen är att kostnaden för företagshälsovården ska belasta produktionen och inte som vanliga sjukvårdskostnader bekostas av samhället. När Yrkesinspektionen ställer krav på företagshälsovård är det viktigt att den utgår från klara kriterier för vad som kan krävas. Regeringen uttalade i propositionen att det är angeläget att företagshälsovårdens betydelse nu lyfts fram.

Svaret på den första frågan är alltså att enligt de lagbestämmelser som beslutades av riksdagen efter regeringens proposition ska företagshälsovården ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Det är mycket viktigt med kompetens på det organisatoriska området, bl.a. på grund av att utvecklingen mot det s.k. tjänstesamhället har ökat betydelsen av just arbetsorganisationen.

Svaret på den andra frågan: Enligt arbetsmiljölagen ska den enskilde arbetstagaren ges möjlighet att medverka i utformningen av sin egen arbetssituation samt i förändrings- och utvecklingsarbete som rör det egna arbetet. Arbetsgivaren har, som jag tidigare sade, en skyldighet att förebygga ohälsa till följd av arbetet. Här kan hjälp behövas från företagshälsovården. Enligt lagen ska ohälsa förebyggas just under medverkan och i samråd med den enskilde.

Svaret på den tredje och sista frågan: Av det jag sagt framgår att olika former av insatser kan rymmas i det stöd som bekostas av arbetsgivaren och samhället. En stor frihet ska här finnas att i samråd med den enskilde välja de medel som ger bäst effekt.

Givetvis finns det en gräns för vad arbetsgivaren och samhället kan bekosta. Allmän friskvård faller i huvudsak inom den privata sfären och måste följa de regler som gäller där.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

Anf. 27 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Sahlin för svaret.

Jag är väl medveten om att vi förra året fattade beslut om företagshälsovården, men vi vet ju att utvecklingen går otroligt snabbt. Vi har många gånger här talat om arbetslöshet. Nu börjar det alltmer väga över till tal om var vi finner arbetskraft och arbetskraft med kompetens.

Arbets sättet förändras också. Det blir olika arbetsformer och många projektanställningar. Bilden av den lagstadgade semestern etc. har förändrats. Jag anser att i dagens och morgondagens samhälle är det den enskilde individen med dess arbetsinsats och egen kompetens som är det allra viktigaste. Vi har ju ett samhälle som går över till allt fler specialister, och det finns många enskilda kuggar som kräver just specialkompetens. Utan att vi har dem på arbetsfältet stannar alltihop. Därför är de så otroligt värdefulla.

Vi behöver ta till vara all möjlig arbetskapacitet som vi kan framöver. Jag har ställt den här interpellationen därför att jag ser framåt och ser att vi behöver göra förändringar. Vi kan inte fortsätta att förbruka människor, låta arbetstagare och egna företagare gå i väggen, utan vi måste hushålla med krafterna.

Om man tittar på sjukskrivningarna i dag är det svårt att se vad som är orsaken, om det är arbetet, fritiden, hemarbetet eller vad det är. Förmodligen är det en blandning.

Det blir allt vanligare att privata företag – och det finns även sådana tendenser inom den offentliga sektorn, t.ex. inom sjukvården – inser behovet av förebyggande hälsovård. Man bjuder på årskort på gym, bad, massagebehandling, man ordnar kompetensutbildningar varvade med avstressningsövningar och man har hälsorådgivare som stöttar upp med träningsprogram och stimulerar till ett hälsosammare liv, stretching och kostråd. Allt detta gör man just i samråd med arbetstagaren utifrån den enskildes behov.

Det är ganska lustigt att det t.ex. är okej att erbjuda en hel grupp massagebehandling, men för enskilda individer är det stopp. Då får den enskilde själv betala. Det är sådana här små saker som gör att man motar den enskildes initiativ. Här vill jag höra vad statsrådet har för synpunkt.

Jag anser att dagens företagshälsovård går in för sent när det finns behov av rehabilitering, t.ex. när man redan har besvär i axlar och rygg. Det borde vara möjligt att gå in på ett tidigare stadium. All företagshälsovård kan inte erbjuda ett mångsidigt utbud. T.ex. är det bara ett fåtal landsting som har avtal med kiropraktiker och naprapater. Hur ser statsrådet på detta? Här tycker jag att man behöver puffa på så att den enskilde har en mångfald att välja bland, för den enskilde känner själv vad som gör bäst nytta.

Anf. 28 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att understryka vikten av den fråga som vi nu diskuterar och också, tror jag, vårt gemensamma angreppssätt.

*Svar på
interpellationer*

Det är ingen tvekan om att individerna blir allt viktigare, inte minst i ljuset av den arbetskraftsbrist som frågeställaren också mycket riktigt påpekade. Därmed är också arbetsorganisation och inflytande på arbetsplatsen, alltså de allmänna arbetsförhållandena, en allt viktigare nyckel till hälsa både på arbetsplatsen och i våra liv totalt sett.

Min stora uppgift och min stora passion i det här sammanhanget är just diskussionen om makt, inflytande, påverkan och arbetsförhållandena på arbetsplatsen och därmed också det förebyggande arbetet. Men för mig handlar det förebyggande arbetet mindre om massage – om frågeställaren förstår mig rätt – och mer om själva förhållandena på arbetsplatsen, just för att undvika att behöva ta till hälsomedel för att bli frisk.

Det handlar alltså om att öka inflytandet för varje individ över hur man arbetar och under vilka förhållanden man arbetar. Det tror jag är den stora insatsen nu när det gäller de nya arbetssjukdomarna som kryper allt närmare inpå oss. Detta är också en av bakgrunderna till de tydligare beskrivningarna av vad företagshälsovården ska jobba med, dvs. det förebyggande, så där är vi helt överens.

Det pågår nu väldigt mycket arbete på departementet. Tillsammans med berörda myndigheter ska vi ordentligt och noga se över vad som är statens roll, vilken roll myndigheterna kan ha, vilka regler och lagar som vi eventuellt kan behöva skärpa och förtydliga. Men det pågår också en diskussion med parterna, för de är ju en oerhört viktig kugge i arbetet med att förändra förhållandena på arbetsplatserna.

Jag kan nämna att jag och socialministern har bjudit in parterna för att diskutera de mycket oroande sjukskrivningssiffrorna och se hur vi gemensamt ska kunna få ned ohälsotalen. Då hjälper det inte enbart om myndigheterna jobbar med föreskrifter, utan det viktiga är det som vi diskuterar här nu, det förebyggande arbetet med att förändra arbetsförhållandena på arbetsplatserna.

Dessa frågeställningar kommer att vara en stor och viktig del i Näringsdepartementets arbete under de närmaste månaderna.

Anf. 29 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Jag är spänd och fylld av förväntan på arbetsgruppen och vad den kommer fram till. Jag vill gärna att statsrådet tar med sig de tankar som jag har framfört.

Visst, det låter bra att den enskilde kan påverka organisationen och sin situation. Men vardagen ute på arbetsplatserna är tyvärr inte sådan, och det är alltid verkligheten som man måste ha med sig.

Staten är arbetsgivare för en mängd olika människor. Jag kan nämna rättsväsendet, eftersom jag har min gärning i riksdagen inom det området. Man kan se på arbetsmiljön för polis, åklagare, personal inom domstolsverket, personal på försäkringskassorna, lärare m.fl. som är kommunalt, regionalt och statligt anställda. Där är jag synnerligen oroad för arbetsmiljön och arbetssituationen. Jag ser inte att man alla gånger har så stora möjligheter att påverka som hade varit önskvärt.

Sedan är det viktigt att man kommer ihåg att både kropp och själ hänger samman. Jag besökte Varbergs kurort för ett tag sedan. 80 % av dem som kommer dit för rehabilitering betalar ur egen kassa. Och vilka är det? Jo, kvinnor inom den offentliga sfären. Vi kvinnor inser att vi

måste göra någonting, och gör det. Här tycker jag att vi har en stor uppgift att fylla.

I t.ex. våra kloster är det i dag överfullt av människor som söker för att motverka begynnande stress och utbrändhet och för att få uppleva tystnaden. Det tycker jag är signaler i samhället som vi ska ta vara på.

Har man kommit dithän att man är utbränd tar det lång tid att komma tillbaka. Det finns också många fall där det inte går att komma tillbaka. Tittar på man sjukskrivningarna finner man att det är många unga personer som drabbas av utbrändhet. Det anser jag att vi måste motverka. Vi har inte råd att förlora den arbetskapaciteten.

Jag har tagit upp ett annat exempel i min interpellation där vi kan lära av historien, av romarna. De satsade på hälsosamma bad och på vård av kropp och själ, har jag skrivit någonstans. Det kan tyckas att det är den enskildes ansvar att vårda kropp och själ. Men tittar man på utvecklingen också utanför Sveriges gränser, i Tyskland och Frankrike, som jag har skrivit, är det ett uppsving och även staten går in. Man inser hur viktigt det är att förebygga på ett tidigt stadium, så att man slipper stora dyra kostnader för rehabilitering, inte minst av utbrända.

Anf. 30 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill understryka att min avsikt givetvis inte var att ge en bild av att verkligheten i dag redan är sådan att vi har ett individuellt, fullt och fint inflytande och en möjlighet att påverka vår arbetssituation och arbetets uppläggning. Det jag underströk var att det är min ambition. Jag tror nämligen att en av de viktigare nycklarna till att också nå mer av hälsa och tillfredsställelse på jobbet är att man har den möjligheten.

Innan jag sammanställer vad staten, riksdagen och regeringen kan göra vill jag nu verkligen gå igenom vad vi vet. Vad vet vi om stressjukdomarna? Vad kan vi om hur man förebygger dem? Hur används de regelverk som i dag finns på myndigheterna – Yrkesinspektionen, ASS och andra som har del i ansvaret för arbetsmiljön? Hur ser parterna själva på den process som nu måste till?

Jag tror att Gunnel Wallin är inne på en viktig del, att så mycket som möjligt individualisera och att se varje individ. Det som är en acceptabel stressnivå för en person, stressar sönder och gör en annan person sjuk. Därför måste mycket mer av arbetet med hälsovården på arbetsplatserna vara möjligt att individualisera. Sedan är det inget som förbjuder en arbetsgivare att göra vad han eller hon nu tycker är lämpligt, oavsett om det är kloster, massage eller något annat av alla de exempel som Gunnel Wallin nämnde.

Det jag koncentrerar arbetet på är just det förebyggande och frågan om hur regelverket runt det ska se ut. Stress och utbrändhet är en av vår tids stora folksjukdomar och förtjänar en större plats både i den offentliga debatten och i arbetsmiljöarbetet. Därom är vi överens.

Anf. 31 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Jag tänkte bara ta några minuter till i anspråk. Jag känner att det finns ett gensvar här för min interpellation, och jag tänker följa statsrådet och arbetsgruppen vidare och kommer säkert gärna också med tips.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Även om vi nu har fattat beslut om en ny företagshälsovård vet vi i dag att den inte fungerar så som vi önskar att den skulle göra. Det nya beslutet har kanske ännu inte fått fullständig verkan, men jag ser att det är många som inte nyttjar den möjlighet som finns och som kanske inte nyttjar den på det sätt som verkligheten i dag kräver.

Jag ser fram emot vad resultatet blir. Jag menar att vi inte bara kan sitta stilla och titta på hur människor förstörs. Vi måste ta vara på allt som finns att ta vara på och se möjligheter, och det är bråttom. Vi behöver också en mångfald i utbudet, för alla behövs på arbetsmarknaden framöver.

Jag säger tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 1999/2000:197 om reglerna för studiemedel

Anf. 32 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Vivianne Gerdin har frågat mig om anledningen till att studier vid Naprapathögskolan inte ger rätt till studiemedel. Frågan är ställd med anledning av att Naprapathögskolan står under statlig tillsyn och utbildningen till naprapat leder till legitimation. Ämnet berör även studier till kiropraktor vid Skandinaviska Kiropraktorhögskolan, och mitt svar avser båda skolorna.

Regeringen beslöt den 19 juni 1997 att Naprapathögskolan skulle stå under Höskoleverkets tillsyn t.o.m. utgången av juni månad 1999. Hösten 1997 fick Höskoleverket i uppdrag att utreda om utbildning till kiropraktor och naprapat skulle kunna inordnas i den statliga högskolans verksamhet. Höskoleverket lämnade sin rapport våren 1998. Rapporten remitterades. De statliga högskolorna ansåg att kiropraktor- och naprapatutbildningen inte kunde bedrivas i högskolan. Främsta anledningen var att utbildningarna till vissa delar inte uppfyllde kraven på vetenskaplig anknytning.

Eftersom utbildning som leder till legitimation bör stå under statlig tillsyn förlängdes tillsynen över Naprapathögskolan den 17 december 1998 samtidigt som Skandinaviska Kiropraktorhögskolan ställdes under statlig tillsyn, båda till utgången av december månad år 2001. I samband med tillsynsfrågan prövades frågan om studiemedel. Regeringen avslog ansökan om att naprapatutbildningen skulle ge rätt till studiestöd.

Studiestödsreglerna är i dag utformade så att regeringen beslutar om vid vilka läroanstalter och utbildningar som studerande kan få studiestöd. En förutsättning är att undervisningen uppfyller de kvalitetskrav som ställs för utbildningsnivån. Prövning av rätt till studiestöd görs också mot bakgrund av utbildningens angelägenhet och de finansiella resurserna. Studerande vid ifrågavarande utbildningar har i dag inte rätt till studiemedel eftersom nämnda förutsättningar i alla delar inte anses uppfyllda.

Kostnaderna för studiestöd för dessa utbildningar beräknas uppgå till omkring 11 miljoner kronor per år. Kostnader för extra studielån för utbildningsavgifter tillkommer.

Viviann Gerdins fråga är välkänd för mig. Studiestödskostnader kommer att i budgetarbetet vägas mot andra angelägna ändamål.

Anf. 33 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret.

Jag har förstått, när jag fick svaret, att frågan var välkänd för utbildningsministern. Jag har i alla fall som ny i riksdagen valt att ställa den här frågan eftersom jag har blivit medveten om det här. Anledningen till att jag har givit mig in i debatten om naprapaterna är att många människor känner att de inte får den hjälp de söker inom den traditionella vården.

Dagens livsstil sätter sina spår i kroppen. De stressrelaterade besvären är många. Vi rör oss för lite, har dålig arbetsställning, får muskelsmärter och stressar. Och sjukskrivningarna ökar. Problemen med rörelseorganen är väl kända och det kostar massor av pengar i sjukskrivningar. Dessutom sliter det på den drabbades omgivning.

Det är här naprapaterna kommer in. Deras behandling av stela, ömma och smärtande muskler hjälper årligen ca 300 000 patienter med upp emot 2 miljoner behandlingar. Efter tre till fem behandlingar kan man ganska ofta se att det ger effekt. Patienten mår sedan mycket bättre. Men tyvärr är det inte alla givet att kunna få de här behandlingarna. De är ganska dyra. Tyvärr avgör ofta ekonomin om folk med onda ryggar kan få naprapatbehandling.

Att naprapaterna är efterfrågade och fyller en viktig funktion tycker jag mig kunna se. Onda ryggar är också ett välkänt problem. Att spänningar i kroppen kan leda till andra sjukdomar känner vi också till, liksom att naprapaterna har en stor betydelse för att hjälpa idrottsmännen med deras skador.

Naprapaterna har också fått ett erkännande i och med att många landsting i dag överväger att teckna avtal med dem.

Jag återkommer då till frågan om studiestödet. Eftersom Socialstyrelsen nu är tillsynsman måste väl ändå kvalitetskraven för naprapaterna vara uppfyllda. Jag skulle gärna vilja att utbildningsministern utvecklade detta lite mer.

Det andra skälet gällde utbildningens angelägenhet. Den har jag velat visa på genom att relatera till stressen i det liv vi lever, dess följsjukdomar och de många sjukskrivningarna. Vi har tidigare här hört ett inlägg där det talades om stressen och ohälsan i dagens samhälle.

Det tredje skälet för utbildningsministerns avslag handlade om hänsyn till de finansiella resurserna. Det har jag all förståelse för, men detta är väl också ett vägval man gör. Om den inslagna vägen är att satsa mindre på rehabiliteringar och att snåla på förebyggande behandlingar tror jag att det kommer att leda till ytterligare sjukskrivningar och längre sjukskrivningsperioder.

Jag skulle gärna vilja ha ytterligare förtydliganden från utbildningsministern kring dessa skäl för hans avslag.

Anf. 34 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag har framför allt två argument. Det ena gäller kvalitetskraven. Då handlar det om huruvida utbildningen är högskolemässig eller inte. Högskoleverket har gjort en gedigen utvärdering och kommit

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

fram till att den inte kan anses högskolemässig. Det är framför allt bristerna i den vetenskapliga grunden som man påtalar. För alla våra högskoleutbildningar gäller att de ska vila på vetenskaplig grund. Detta är en invändning som inte heller högskolorna själva ser som irrelevant. Det är nog en invändning som gäller och som har fog för sig i dagsläget.

Jag skulle gärna se ett närmande av dessa utbildningar mot den statliga högskolan så att vi kunde få en utveckling av den vetenskapliga grunden i utbildningarnas innehåll. Det är viktigt. En del av utbildningarna har i dag detta. Man köper in kurser från verksamma vid högskolan. Men den centrala delen i utbildningen har inte denna koppling.

Det är det ena. Det andra är de rena budgetskälen. Det finns en möjlighet att gå vid sidan om prövningen av den vetenskapliga grunden och ändå bevilja studiemedel. Det har vi hittills inte bedömt som möjligt med tanke på den budgetsituation som har varit.

Vi arbetar nu med frågan, både att närma utbildningarna till den statliga högskolan och också, som vanligt i budgetarbetet, att väga detta mot andra angelägna reformer. Mer än så kan jag inte säga i dagsläget.

Anf. 35 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Utbildningsministern säger att man inte kan ansluta den nuvarande naprapatutbildningen till den statliga högskolan därför att den inte vilar på vetenskaplig grund. Jag blir något konfunderad över detta svar, både det skriftliga och det muntliga. Jag är väl medveten om att naprapatutbildning och -behandling inte vilar på vetenskaplig grund, men å andra sidan ger ju naprapatutbildningen en väldigt hög status. Jag antar att man också är väl medveten om de positiva effekterna. Socialstyrelsen är ju tillsynsman för naprapaterna, och Socialstyrelsen har inskrivet att man ska verka för god hälsa och hög kvalitet. Jag tycker alltså att det råder lite oklarheter där. Man har ju också påvisat att behandlingarna ger effekt. Jag tycker mig också se att man stöttar detta inom den traditionella sjukvården och ser det som ett viktigt komplement till sjukvården.

Jag tolkar det nog som att detta mer är en ekonomisk fråga, och då är det ju en prioriteringsfråga.

Jag vill säga i klartext att jag tycker att man borde se över studiemedelssystemet. Vi får i dag fler och fler stressrelaterade sjukdomar, och här har vi en grupp som kan klara att behandla dessa människor innan det går för långt och de utvecklar andra och allvarigare sjukdomar.

Anf. 36 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det faktum att utvärderingar inte har bedömt dessa utbildningar som högskoleutbildningar är ju inte ett tecken på att man kan nedvärdera utbildningarna. Det är ingen tvekan om att väldigt många människor känner att detta är en behandling som ger dem en lättnad i de smärtor de har. Det är säkert många av riksdagens ledamöter som på olika sätt har varit i kontakt med den här verksamheten personligen. Det är inte tu tal om detta.

Däremot skulle jag gärna se en utveckling där de här utbildningarna närmade sig den statliga högskolan för att få den vetenskapliga grund som jag ändå bedömer vore bra för utbildningens utveckling. Det är den ena frågan som är viktig.

Den andra är, som jag sade, en ren budgetfråga. Detta är en kostnad. I det budgetarbete vi nu håller på med finns den här frågan med som ett av flera områden där vi bedömer möjligheterna att göra förändringar. Jag kan inte säga mer än så i dagsläget när det gäller utvecklingen, men detta är en fråga som är i högsta grad levande på departementet. Jag har haft uppvaktningar från berörda och ser detta som en viktig fråga att arbeta vidare med.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 37 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att det inte är att detta är en privat utbildning som är problemet när det gäller att ge studiemedel. Det tycker jag vore olyckligt. Det är alltså innehållet och kvaliteten på utbildningen som ska vara det avgörande.

Jag tror att trycket kommer att öka i takt med att människor ser att detta hjälper dem. Vi får nog anledning att återkomma till frågan. Jag vill tacka utbildningsministern för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.37 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.45 i väntan på att näringsminister Björn Rosengren skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellationer.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.45.

12 § Svar på interpellation 1999/2000:148 om handlingsprogram för åkerinäringen

Anf. 38 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Lars Björkman har frågat statsrådet Mona Sahlin vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att undanröja den ojämna konkurrenssituationen och förbättra förutsättningarna för den svenska åkerinäringen och när det handlingsprogram i frågan som tidigare utlovats kommer att presenteras. Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att det ankommer på mig att besvara frågorna.

Som Lars Björkman noterat har det pågått samtal mellan åkerinäringen och regeringen under en längre tid. Det är en lång rad frågor som tagits upp i dessa samtal och som beretts inom Regeringskansliet. Frågorna rör flera olika departements verksamhetsområden. Fördröjningen av presentationen av åtgärderna har gjorts i samråd med branschföreträdarna.

Samtalen med branschen fortsätter med inriktningen att kunna presentera ett samlat transport- och näringspolitiskt handlingsprogram för svensk åkerinäring. Det är min avsikt att under våren redovisa detta handlingsprogram för riksdagen.

Anf. 39 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka näringsministern för svaret, även om innehållet är minst sagt uppseendeväckande magert. Men jag väljer att göra en positiv tolkning av detta, att det kan bero på att de pågående överläggningarna, som näringsministern hänvisar till, är på väg att leda till de förändringar som inte bara jag utan framför allt branschen efterfrågar. Då får jag väl tåla mig med att det kan vara magert just i det här läget.

En av anledningarna till att jag har ställt den här frågan är att vi har blivit lovade besked i detta ärende under ganska lång tid. Det är snart två år sedan jag första gången ställde frågan och fick svar av biträdande näringsministern att man arbetar med den. Man gav SIKA ett uppdrag att titta på materialet för att återkomma med besked inte bara till mig utan framför allt till näringen.

Fru talman! Det här är ju kända frågor och kända aspekter på dem. Det är framför allt konkurrensfrågorna som är belysta i ett antal utredningar. Vi hade först utredningen från Växjö högskola, där Leif Einarsson mycket klart dokumenterade problemfrågorna i just åkerinäringen.

Den här utredningen följdes sedan på uppdrag av regeringen upp av SIKA, som ju kom fram till nästan identiskt samma slutsatser som Einarsson hade dragit, nämligen att kostnaderna för den här branschen är så stora i Sverige att de medför klara konkurrensnackdelar för utövarna. Det är därför det är så viktigt att vi kommer till rätta med de här frågorna.

Jag är helt övertygad om att hela departementet, med ministern i spetsen, är fullständigt på det klara med problemen. Men vi skulle ändå önska att takten man håller när man drar slutsatser av materialet vore något högre.

Vi vet att yrkesutövarna i näraliggande länder på det här området kapar åt sig delar av branschens totala kaka, och konkurrensutrymmet blir allt smalare för de svenska aktörerna att agera på. Därför är det naturligtvis med oro vi följer utvecklingen.

Vi kan också konstatera att utflaggningen, som har pågått ett tag, inte har upphört. Trots den högkonjunktur vi befinner oss i är branschen verkligen klämd.

En av konkurrensfrågorna som jag hoppas att ministern kan utveckla – och som har varit uppe till diskussion vid olika tillfällen – gäller de utländska åkarnas efterlevnad av svenska bestämmelser och lagar. Det har i otaliga reportage och berättelser beskrivits hur svenska yrkeschaufförer hanteras på kontinenten om de av en eller annan anledning bryter mot det regelverk som gäller i ett visst land. Det är inte fråga om att överlämna en färdigskriven böteslapp som kan betalas vid ett senare tillfälle, utan det handlar om att handgripligen låsa fast bilen och se till att böter eller andra åtgärder som krävs verkligen uppfylls innan bilen får lämna platsen där polisen tagit fast den. Det finns ett underlag att med gällande svenska regler tillämpa en annan ordning.

Jag kan påminna ministern – han är säkert redan medveten om det – att trafikutskottet för en tid sedan gav regeringen till känna på området och beställde en skärpt övervakning av trafiken och att de regelverk som finns ska följas. Därmed skulle förhållandena i Sverige jämföras med dem i andra länder. Jag skulle vara tacksam om ministern kunde kommentera hur långt man har kommit i det arbetet.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 40 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag börjar med att konstatera att SIKA redovisade sitt regeringsuppdrag i mitten av maj 1999. Efter remittering bildades en arbetsgrupp i Regeringskansliet med representanter för Näringsdepartementet, Finansdepartementet och Justitiedepartementet. Som framgår av Lars Björkmans anförande handlar det om en mängd olika frågor. Det vore felaktigt av mig att föregripa den handlingsplan som vi diskuterar med åkerinäringen. Men låt mig ändå konstatera att många olika typer av åtgärder har föreslagits på kort och lång sikt både vad gäller beskattning, kontroll av tung trafik och påföljd vid överträdelse, stöd och kompetens, strukturutveckling och arbetet inom EU.

Sedan var det frågan om utländska åkare och trafik som inte sker enligt regler och lagar. Jag kan i varje fall säga nu att den frågan har lösts tillfyllest efter de önskningsar som Lars Björkman har uttryckt.

Vi jobbar med denna fråga, och vi bedömer att vi under våren ska kunna lägga fram ett handlingsprogram som tar upp hela registret, dvs. lagstiftning, kompetensutveckling och en mängd andra frågor. Jag vill återkomma till kammaren.

Vi har haft ett högt tempo. Det är många komplicerade frågor, och det är många inblandade. Det gäller att få ut en bra produkt av det hela.

Anf. 41 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Jag noterar med stor tacksamhet ministrarnas anslag vad gäller uppföljningen av det beslut som fattades i trafikutskottet beträffande sanktionsfrågorna gentemot utländska åkare. Det upplevs inte bara som ett rättvisekrav utan som en fullständig självklarhet för alla på området, dvs. det måste vara samma sorts regler i Sverige som i utlandet i dessa frågor. Det ska inte vara möjligt att riva polisens böteslapp och ganska glatt strunta i att betala den. Det upplevs inte bara som hånfullt av dem som utfärdar böterna och föreläggandena, utan det leder till att de svenska åkeriägarna känner att de lever i en värld där inte samma förutsättningar råder.

Fru talman! Skärpningen av sanktionerna för utländska åkare och deras möjligheter att köra i Sverige handlar inte bara om möjligheten att strunta i sanktionerna utan också om den kostnadssats man befinner sig i. Både SIKA och Einarsson i Växjö har konstaterat att kostnadsbilden är 20–30 % högre. I slutsatserna i rapporten från SIKA framgår det att den stora skillnaden ligger i personalomkostnaderna. Det finns en viss skillnad i bränslepriset. Den kan vara marginell, men den kan ha stärkts något efter höjningen på 25 öre på dieselskatten. Men det är egentligen miljökraven på de svenska dieselbränslena som utgör skillnaden. Vi skulle naturligtvis önska den sänkning som bl.a. vårt parti har föreslagit för att få utländska åkare att undvika att smutsa ned omgivningen med det i dag undermåliga bränsle de använder och i stället tanka svensk miljöbättre

diesel. Jag skulle gärna önska att näringsministern berör konkurrensförutsättningarna för att se om det finns någon öppning.

Sedan var det de övriga frågorna i de slutsatser som SIKA har dragit. En av slutsatserna är något av en paradox, nämligen att det ska vara en annan strukturrationalisering för att få bättre slagkraft i den svenska åkerinäringens möjligheter att konkurrera. Vid en närmare titt i materialet visar det sig att de stora åkerierna inte har en högre konkurrenskraft än de mindre utan att det är precis tvärtom. De minsta företagen har den största konkurrenskraften. Jag har inte lyckats hitta något bra svar på vilket sätt de ska öka sin konkurrenskraft genom att strukturrationalisera. Men jag kanske kan få hjälp av näringsministern att tolka rapporten så att i varje fall jag förstår den. Jag vet inte om åkerinäringen har förstått, men det får de själva svara på. Jag önskar att ministern utvecklar närmare hur en liten företagare med en redan lägre prisbild ska öka sin konkurrenskraft med hjälp av strukturrationalisering.

Anf. 42 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Även om de statliga pålagorna tas bort blir det ändå dyrare för svensk åkerinäring. Det bottnar mycket i den strukturfråga Lars Björkman tar upp. Även den tas med i handlingsprogrammet. Det är också en sådan fråga jag vill återkomma till.

Anf. 43 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Näringsministern lovar att ta upp frågan om pålagorna. Jag hoppas då att man verkligen tar fram förslag till lösningar för att råda bot på den bristande konkurrenskraft som i dag råder.

Det må vara att det var i maj 1999 som SIKA lade fram sin rapport. Vi kan ha olika bedömningar om det var gott om tid eller för kort om tid för att klara ut ett åtgärdsprogram, där ministern säger att man jobbar med frågorna och är på väg att lösa dem. Jag nöjer mig med det – det är positivt.

Jag vill låna ett uttryck som en i dessa sammanhang inte helt obekant person har sagt. Transports förbundsordförande Hans Wahlström har sagt att det gäller att inte bara lova och lova i framtiden, utan om det fortsätter så här finns det snart ingen transportnäring kvar. Det kan inte vara en målsättning som vare sig näringsministern eller jag kan vara nöjda med.

Anf. 44 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag sade inte att vi skulle ta bort pålagorna. Jag påstod inte ens att vi skulle göra någonting med dem. Jag konstaterade att även om man tog bort pålagorna är priset högre för svensk åkerinäring. Det kan bottna i strukturfrågorna. Dem kommer vi att se över, och vi för en diskussion.

Handlingsprogrammet tas fram med branschen, dvs. åkerinäringen. Det är poängen. Vi får se om vi lyckas gå hela vägen. Tanken är att vi tillsammans ska komma fram till handlingsprogrammet, vad staten och vad åkerinäringen ska göra. Det ska sedan landa i en mer konkurrenskraftig åkerinäring.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 45 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Maria Larsson har frågat mig om regeringen har för avsikt att se över ersättningssystemet för ungdomar med utvecklingsgaranti och varför den statliga ersättningen på 1 967 kr per månad inte ges till de ungdomar i utvecklingsgarantin som uppbär kommunalt försörjningsstöd.

Statskontoret och Ungdomsstyrelsen har på uppdrag av Näringsdepartementet utvärderat utvecklingsgarantin. Dessutom har Svenska kommunförbundet på eget initiativ utvärderat programmet. Samtliga rapporter färdigställdes under 1999. Både Statskontoret och Ungdomsstyrelsen är i huvudsak positiva till utvecklingsgarantin. Enligt Statskontorets utvärdering får ungdomar som deltagit i utvecklingsgarantin arbete eller påbörjar utbildning snabbare än andra långtidsarbetslösa ungdomar. Även Ungdomsstyrelsens rapport visar att många ungdomar som deltagit i utvecklingsgarantin går vidare till arbete eller studier. Ungdomsstyrelsen menar att utvecklingsgarantin är en åtgärd som passar långtidsarbetslösa ungdomar för vilka de traditionella åtgärderna inte fungerar. Mot bakgrund av här nämnda utvärderingar har jag inte för avsikt att initiera ytterligare en översyn av utvecklingsgarantin och dess ersättningssystem.

Vad gäller Larssons andra fråga, varför den statliga ersättningen inte ges till ungdomar som uppbär kommunalt försörjningsstöd, vill jag först och främst klargöra för riksdagen att ersättningen till *enskilda* ungdomar i utvecklingsgaranti *inte* är avhängig av om den statliga ersättningen utgår eller ej. Av Maria Larssons interpellation kan man lätt få intrycket av att det föreligger en orättvisa mot de ungdomar som får sin försörjning finansierad från kommunerna. Så är icke fallet. Statlig ersättning utgår för ungdomar som är kvalificerade till arbetslöshetsersättning samt för de arbetslösa ungdomar som inte är kvalificerade till arbetslöshetsersättning eller uppbär stöd enligt socialtjänstlagen. Ungdomar som har rätt till ersättning enligt socialtjänstlagen bibehåller sitt försörjningsstöd under tiden i utvecklingsgarantin, och ersättningen finansieras på sedvanligt sätt av kommunen. Maria Larsson vill alltså kompensera kommunerna för dessa kostnader och att hela försörjningsbördan för ungdomarna i utvecklingsgarantin ska bäras av staten.

Staten och kommunerna har hittills haft ett gemensamt ansvar för ungdomarna i utvecklingsgarantin. Regeringen är nu inte beredd att förändra fördelningen av kostnaderna för ungdomarnas försörjning mellan staten och kommunerna.

I promemorian *Samverkan för färre bidrag och fler i jobb* (Ds 1999:54) presenterade Ulf Westerberg ett förslag om en utvidgad utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa över 25 år. Maria Larsson påpekar att förslaget ånyo aktualiserar frågan om ersättningen. För närvarande remissbehandlas promemorian. Regeringen kommer att ta ställning till Westerbergs förslag efter en noggrann studie av remissinstansernas synpunkter.

Anf. 46 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag får tacka för svaret, som är relativt långt och ganska bitskt i tonen. Jag är lite förvånad både över tonen och över att svaret till

stor del innehåller saker som jag varken ifrågasätter eller frågar efter. Min fråga gäller enbart ersättningssystemet för utvecklingsgarantin, inte åtgärden som sådan. Jag tycker också att den har fungerat bra.

Det som näringsministern inte alls berör i sitt svar är att de utvärderare som han nämner, dvs. Ungdomsstyrelsen, Statskontoret och Svenska kommunförbundet, är fullständigt eniga om att ersättningssystemet inte är tillfredsställande. Näringsministern väljer att rycka på axlarna och gå förbi den informationen. Det förvånar.

Upprinnelsen till utvecklingsgarantin var dels iakttagelsen att det hade växt fram ett omfattande socialbidragsberoende bland 20–24-åringar, dels att andelen långtidsarbetslösa i den gruppen var stor. I augusti 1997 var de mellan 15 000 och 20 000.

Till detta kom regeringslöftet att ingen ung människa skulle vara arbetslös längre än 100 dagar. De tre olika ersättningsnivåer som nu gäller – dels a-kassa, vilken naturligtvis varierar, dels försörjningsstödet och dels utvecklingsersättningen på 1 967 kr – skapar stor orättvisa och irritation bland ungdomar och i Sveriges kommuner.

Det är 20 % som i snitt får den lägsta ersättningen, men det ser väldigt olika ut över landet. I förorter och glesbygd är det upp till 30 %. Några kommuner betalar dessutom ut reseersättning och matpengar och ibland en liten ”morot”.

Det är så, näringsministern, att utvecklingsgarantin är en statligt initierad åtgärd. Den är uppkommen ur hundradagarslöftet, och genom avtal ska den övertas av kommunerna. Klart uttryckt kan man säga att kommunerna på ett bra sätt löser det som staten har misslyckats med, nämligen att få ungdomar i arbete. Är det inte ganska rimligt och logiskt att man i en statlig åtgärd har ett statligt betalningsansvar, precis som det är i övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder för varje ung människa, oavsett ersättningsform? Efter de statliga 1 967 kronorna vore det rimligt att kommunerna fyllde upp till försörjningsstödsnivå. Då kan man tala om det delade ansvar som näringsministern åberopar i svaret. Förhållandet i dag är att staten gör en kostnadsövertäring på kommunerna.

Det genomsnittliga försörjningsstödet belöper sig på 2 900 kr per månad, och kommunernas totalkostnad för det här är 100 miljoner kronor. Men det ser olika ut. I Östergötland är det 70 % av deltagarna i utvecklingsgarantin som har ersättning i form av försörjningsstöd. Östergötlands kommuner bekostar alltså till största delen det statliga ansvaret med hundradagarsgarantin. Av dem som startar på lägsta ersättningsnivå går sedan ungefär 10 % över på försörjningsstöd under resans gång. Det är klart att de gör det; det ger chans till lite mer pengar. Men det ökar kommunernas kostnader ytterligare.

Jag har ett exempel från Norrköpings kommun. Av 149 ungdomar som deltog i åtgärden i juni var det 104 som fick utvecklingsersättning motsvarande försörjningsstöd. Endast 8 personer hade den statliga ersättningen, och övriga hade a-kassa.

Det är anmärkningsvärt att man gör den här kostnadsövertäringen på kommunerna när det från början är en statlig åtgärd. Jag skulle gärna vilja att Björn Rosengren trots allt svarar på frågan om det är rimligt att detta ska kostnadsövertätras på kommunerna i en sådan utsträckning.

Anf. 47 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Förhållandena är ju sådana att kommunerna har tecknat avtal med staten i denna fråga. Det är det första jag vill säga.

Det andra gäller den lägsta ersättningen på 1 967 kr i månaden, och där vill jag betona att drygt 25 000 personer i andra arbetsmarknadspolitiska program har samma låga ersättning, dvs. lägsta nivån för utbildningsbidrag. Att generellt höja den lägsta nivån för utbildningsbidrag för alla arbetslösa skulle innebära en kostnadsökning på knappt 1 miljard kronor under innevarande budgetår. Att endast höja nivån för ungdomar i utvecklingsgarantin tror jag skulle vara djupt orättvist mot övriga arbetslösa med lägsta utbildningsbidrag.

Det är väldigt lätt att stå här i talarstolen och erbjuda goda ersättningar, samtidigt som man sitter i riksdagen och ska hantera budgeten och skära i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Låt mig då få påpeka att Maria Larssons parti Kristdemokraterna föreslog i oppositionens budgetalternativ för år 2000 att medlen till arbetsmarknadspolitiska åtgärder skulle minskas med 2,5 miljarder kronor.

Jag ska försöka vara mjuk och len i rösten – inte bitsk, vilket jag inte är. Jag har all sympati för Maria Larsson, som ofta ställer interpellationer till mig. Det är en glädje att komma hit och svara på dem.

Låt mig få säga att det är väldigt lätt att stå här och tycka att vi ska höja det och det, men det kräver faktiskt att man är konsekvent. Kan Maria Larsson säga var någonstans vi skulle ta bort dessa 2,5 miljarder? Jag skulle gissa att 2,5 miljarder i arbetsmarknadspolitiska åtgärder motsvarar 50 000–60 000 människor i åtgärder. Skulle vi ha tagit bort detta antal människor i åtgärder? Då hade vi ökat den öppna arbetslösheten med ungefär 2 %.

Jag kan fortsätta. Folkpartiet liberalerna, som ni samverkar med, ville minska anslagen med 3,5 miljarder. Centern ville minska anslaget till arbetsmarknadspolitiska åtgärder med 14,5 miljarder. Moderaterna kan jag inte ens ta upp här, för då blir det inte mycket arbetsmarknadspolitik kvar.

Det vore bra om jag fick svar på frågan.

Självklart är det så att vi ska göra det bästa, men det finns alltså ett avtal mellan kommunerna och staten.

Får jag avslutningsvis säga att 97 % av de arbetslösa ungdomarna har ett erbjudande om jobb, åtgärder eller utbildning inom hundra dagar. Det är snittet under 1999. Det tycker jag är ganska positivt, men det kan självklart bli bättre.

Anf. 48 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tar mig friheten att ställa frågorna även om jag får frågor tillbaka. Man kan i vårt budgetförslag ganska väl läsa hur vi har tänkt finansiera det. Vi har t.ex. en större egenfinansiering i a-kassan. Vi har också en rad åtgärder som innebär lättnader för företagsamheten när det gäller att starta och driva företag som naturligtvis kommer att generera ett större antal jobb.

Om vi går tillbaka till den ursprungliga frågan kan jag säga att det naturligtvis är så att kommunerna har tecknat avtal. Men alla utvärderingar visar att kommunerna är missnöjda med sakernas förhållande. Det är därför jag tar upp frågan i en interpellation till Björn Rosengren, och det

Prot.

1999/2000:62

8 februari

Svar på

interpellationer

är därför jag förväntar mig att man tar upp den i ljuset och tittar på den lite extra när man ska se på Ulf Westerbergs förslag. Det är ett lämpligt tillfälle, om man ska utvidga utvecklingsgarantin, att ta med detta förslag. När utvärderarna är så samstämmiga i sina synpunkter måste Näringsdepartementet ta det på allvar och titta på det lite extra.

Det kanske är intressant att titta på andra länders system. Det kan vara så att vi har något att lära av andra.

Jag inser mycket väl att det kostar pengar om man höjer den generella nivån på utbildningsbidraget. Men jag menar att det är otillfredsställande att de ekonomiska förhållandena är så olika. Det är inte rimligt att kostnadsövertäckningen sker på kommunerna. Det är kommunerna som bär denna kostnad i dag, och det insåg inte alla när de tecknade avtalet. Det framkommer ganska klart. Det kvarstår att ge ett svar till kommunerna, men det kanske kommer.

När det gäller exempel från andra länder kan jag säga att man i Frankrike har motsvarande åtgärd. Där utgår en minimilön på 10 500 svenska kronor. Vi ligger ganska lågt vad gäller ersättningsnivåerna i Sverige. Vi kan alltid diskutera nivån, men att vi ligger lågt står utom allt tvivel. I Storbritannien finns det ett grundbelopp för den som står till arbetsmarknadens förfogande på 600 kr i veckan. Får man arbetspraktik och är aktiv i sex månader höjs ersättningen med 800 kr i månaden. Man kan få ytterligare pengar till resebidrag.

Jag är tacksam om Björn Rosengren vill lyssna och ta interpellationsdebatten på allvar.

Dessa länder lägger stor vikt vid den ekonomiska ersättningen dels för att undanröja ekonomiska hinder, dels för att visa att det ekonomiskt lönar sig att ta steget mot egen livsföring och arbete. Tycker näringsministern att det är bra att man skapar denna typ av ekonomiska incitament, där ungdomarna belönas när de går in i ett aktivt närmande till arbetsmarknaden, eller spelar det ingen roll? Det är ganska avgörande för hur systemet ska se ut i framtiden, menar jag.

Kommunförbundet föreslår en lägsta statlig ersättning på 240 kr per dag. Det är 3 200 kr per månad efter skatt för ungdomar i utvecklingsgarantin – en generell summa som skulle gälla för alla. Vad är näringsministerns synpunkt på det förslaget?

Anf. 49 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag börja med att säga att en ökning av egenfinansieringen i a-kassan innebär att löntagarna och, om man hårdrar det, även de arbetslösa ska betala en större andel. Jag tror inte att det är en linje som jag kan stödja.

Jag vill också säga att drygt 60 % av ungdomsgarantin betalas av staten. Det har gjorts tre utvärderingar. Det har dels gjorts en utvärdering av Statskontoret. Det har gjorts en utvärdering av Ungdomsstyrelsen, och det har också gjorts en utvärdering av Kommunförbundet. Det är klart att Kommunförbundet är kritiskt, eftersom de tycker att kommunerna får bära för stor kostnad. Ungdomsstyrelsen har gjort en utvärdering ur ungdomarnas perspektiv.

Men låt mig säga att vi nu ska se över hela arbetsmarknadspolitiken. Vi tittar på den, och vi kommer under våren att förelägga en hel del för-

hoppningsvis nya förslag. I den bilden ska också Ulf Westerbergs utredning tas med, och så får vi se var vi landar.

Det är väldigt viktigt att få sagt att det måste vara finansierat. Vi kommer inte att kunna lägga fram några reformer som är ofinansierade. Det är den ramen vi har. Det gör det inte enklare att man kräver att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska minska på grund av att man vill skära.

Jag ska be att få återkomma längre fram, Maria Larsson. Jag ska självklart med allvar och mycket seriöst lyssna på de idéer och de synpunkter som här har förelagts, men allt vi gör ska vara finansierat.

Anf. 50 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det sista kan jag hålla med om. Vi lägger också enbart finansierade förslag. Det är bra om vi under resans gång fortsatt kan ha en dialog.

En av poängerna med utvecklingsgarantin var att få ungdomar från socialbidragsberoende till ett närmande till arbetsmarknaden med en annan form av stöd. I praktiken är det inte så för många av dessa ungdomar i dag. De som fortsatt uppbär försörjningsstöd får fortsatt sina utbetalningar från socialnämnden. Det är alltså ingen som helst skillnad. Man har missat en av dessa poänger. I flertalet kommuner är det på detta sätt.

Vad anser näringsministern om detta? Är det rimligt? Ska man hitta någon form av incitament så att man kan ge ungdomarna en klapp på axeln när de går in i en utbildning eller på en praktikplats och säga till dem att de har gjort någonting som är bra och som kan bidra till att de så småningom kan klara sin egen försörjning? Det är inte socialbidrag eller försörjningsstöd som gäller längre, utan nu är det någonting som genererar dem en egen inkomst.

Jag tycker att utformningen av våra system och hur vi skapar incitament för arbete är en grundbult.

Frågan kvarstår, men näringsministern har en chans till att besvara den.

Anf. 51 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag ska inte kommentera det annat än genom att säga att interpellanten kommer med ett förslag och att vi får titta även på det. Det viktiga för oss är att vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik, innebärande att vi hela tiden har sådana incitament i våra system att människor kommer ut på arbetsmarknaden, att vi förhindrar inlåsnings effekter etc. Även där finns det självklart en hel del att göra. Det vill jag också återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.18 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Prot.

1999/2000:62

8 februari

Svar på

interpellationer

14 § Svar på interpellation 1999/2000:163 om trygghet i arbetslivet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 52 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Margareta Andersson har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att

1. öka möjligheten för långtidsarbetslösa att återinträda på en reguljär arbetsmarknad,
2. ge fler, såväl arbetslösa som förvärvsarbetande, möjlighet att uppnå gymnasiekompetens,
3. motverka den negativa utveckling av stressjukdomar som i dag finns i yrkeslivet,
4. öka kunskapen om stressjukdomar och verka för rehabilitering av dem som blivit utbrända i arbetet.

Efter samråd med skolministern, socialministern och statsrådet Sahlin har jag följande svar att ge:

Fråga 1: Under de senaste åren har sysselsättningen ökat kraftigt, en ökning som även långtidsarbetslösa fått ta del av. Det är dock angeläget att förstärka denna utveckling. Arbetsmarknadspolitikens insatser har intensifierats för de mest utsatta grupperna. Under hösten 1999 införde regeringen det förstärkta anställningsstödet, som innebär att en arbetsgivare som anställer en långtidsarbetslös får delar av lönekostnaderna täckta under en viss tid. Vid årsskiftet har målgruppen för det särskilda anställningsstödet utökats. I dagsläget har drygt 5 300 personer fått riktiga arbeten med hjälp av denna insats.

Fråga 2: Regeringen påbörjade 1997 en femårig satsning på vuxenutbildning, Kunskapslyftet. Målet är att åstadkomma ett kraftigt kunskapslyft för arbetslösa vuxna som saknar treårig gymnasiekompetens. Detta ska ske genom utökad gymnasial vuxenutbildning utöver den som anordnas med kommunala medel. Kunskapslyftet vänder sig även till anställda med kort utbildning. Regeringen avser att i stort sett upprätthålla samma volym i Kunskapslyftet (ca 100 000 platser) fram t.o.m. våren 2002.

Regeringen avser också att under år 2000, efter det att Kunskapslyftskommittén lämnat sitt slutbetänkande, återkomma till riksdagen med riktlinjer om den framtida kommunala vuxenutbildningen.

Fråga 3: Ett regeringsbeslut har fattats om att tillsätta en arbetsgrupp som ska analysera utvecklingen på detta område. I uppdraget ingår att upprätta en handlingsplan som anger åtgärds- och utredningsbehov. Gruppen, som består av experter från olika departement och myndigheter, ska redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 september 2000.

I regleringsbrevet för detta år har Arbetarskyddsstyrelsen fått i uppdrag att intensifiera sitt arbete med att utveckla tillsynsmetoder och kompetens på detta område.

Fråga 4: Stressjukdomar är ett prioriterat område inom arbetsmiljöforskningen. Från samhällets sida sker insatser genom Arbetslivsinstitutet och Rådet för arbetslivsforskning. Det finns redan omfattande forskningsresultat, och stora insatser görs för att få fram mer. Arbetsgruppen som ska analysera utvecklingen på arbetsmiljöområdet ska även se på behovet av forskning.

Den pågående utredningen om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen ska lägga fram sitt slutbetänkande till halvårsskiftet, i vilket bl.a. diskuteras de problem som finns beträffande rehabilitering och nödvändiga prioriteringar. Det är nödvändigt att se vad utredningen kommer fram till för att avgöra hur rehabiliteringen ska förbättras.

Slutligen ska noteras att Socialstyrelsen har fått ett särskilt uppdrag att i samverkan med andra myndigheter utvärdera effekterna av samverkan mellan myndigheter och arbetsgivare på rehabiliteringsområdet. Slutlig redovisning kommer att ske den 31 december 2001.

Anf. 53 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern, eller näringsministern som det nu för tiden heter. Det är i alla fall arbetsmarknadsområdet vi rör oss omkring. Jag tackar för svaret, men jag är väl inte riktigt nöjd med det. Jag tycker inte att det substantiella innehållet är så väldigt stort. Det finns inte så många konkreta åtgärder, utan dessa lyser med sin frånvaro. Väldigt mycket håller på att utredas. Jag känner mig i det här sammanhanget väldigt otålig. Vi behöver göra något *nu*, för det är många som nu får illa, som är arbetslösa och på väg att bli utbrända.

De här frågorna har vi från Centerpartiets sida velat aktualisera, för tryggheten i samhället är i väldigt stor utsträckning grundad på att man har en trygghet i arbetslivet.

Vi behöver också en del ganska kortsiktiga åtgärder för att komma i gång med det här arbetet. Jag undrar nu, för att förtydliga min fråga nummer 1: Hur ser näringsministern på AMS-chefens beslut att centralisera arbetsförmedlingarna? Hjälper det de här långtidsarbetslösa människorna?

Från Centerpartiet anser vi att det är viktigt att resurserna finns nära människorna och att man ska samarbeta bra med kommunerna. Det finns väldigt många kopplingar här. Det finns en massa bokstavskombinationer som heter SOCSAM, FRISAM och allt möjligt som man har börjat med. Går det inte att skynda på det här arbetet? Till slut blir det ju ändå kommunerna som får ta det slutgiltiga ansvaret i de här frågorna.

Sedan är det 5 300 – det är bara en början – av 100 000. Det känns som att det behöver göras mer. Kunskapslyftet tycker jag är en bra grej. Det var vi överens om under förra mandatperioden. Centerpartiet har stött det här, och vi tycker fortfarande att det är bra. Men det finns ett problem. Det gäller de som började läsa men inte var arbetslösa. Efter det första året blev de utkastade ur det här systemet. Det behövs en uppföljning, att man tittar på reglerna, för det här så att man inte börjar läsa och sedan inte kan fullfölja om man inte har råd att gå på komvux. Har regeringen någon lösning på det här, eller hur ser det ut? Vi anser också att det är väldigt viktigt att man inte bara blir arbetsför utan även anställningsbar.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Frågorna 3 och 4 är betydligt svårare. Där har vi en idé om att man kanske kunde sätta sig ned tillsammans med arbetsmarknadens parter och ta de idéer och förslag som finns. Från vår sida skulle vi gärna stå bakom en sådan inbjudan och tycka att den vore väldigt viktig. Problemet är ju att sjukskrivningarna rusar i höjden nu. Kostnaden ökar väldigt snabbt, och man behöver göra insatser väldigt fort för att inte få en ännu större ökning av kostnaderna.

Det behöver alltså utformas nya arbetsmiljöreger som ger arbetsgivarna ett ekonomiskt incitament för att göra insatser på arbetsmiljöområdet. Om det, som det ser ut nu, blir en arbetsskada på grund av förslitning, då får man rehabiliteringskostnader och allt sådant. Men för stressrelaterade sjukdomar har vi inte samma möjligheter att på olika sätt hänvisa till arbetsgivaren. Det behöver fungera på ett annat sätt även på det området.

Anf. 54 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Jag vill börja med att ta upp frågan om AMS. Det är ju så att AMS styrelse har lagt fram ett förslag om ändring av AMS organisation. Jag har inte tagit ställning till det. Men jag kan redan nu säga vad gäller frågan om de lokala arbetsförmedlingsnämnderna att jag menar att den koppling som nu finns med det kommunala inflytandet är bra och ska vara kvar. I övrigt finns det faktiskt punkter där AMS organisation bör ses över. Det gäller frågan om kontrollen över pengarna. Jag kan konstatera att man inte har den kontroll över pengarna som jag anser att man behöver ha. Där behövs det bättre ekonomistyrningssystem. Därmed menar jag att det inte ska ske någon förändring. Om det ska ske någon förändring ska det vara en förstärkning av det lokala inflytandet.

Jag vill också säga att regeringen har gjort den förändringen att de 1,6 miljarder kronor som togs ut i anslagskredit året innan inte ska betalas av i år. Det innebär att man kommer att ha 1,6 miljarder kronor mer för åtgärder än man annars skulle ha haft. De 700 miljonerna för att skära ned i organisationen ligger också kvar. Därmed kommer vi inte att göra några förändringar, strukturella förändringar med arbetsförmedlingar och liknande, beroende på att vi fortfarande har en för hög öppen arbetslöshet.

Sedan vill jag säga att när det gäller arbetsmarknaden så måste man ändå konstatera att det går bra för Sverige även inom detta område. Om vi tittar på antalet nya platser så har det inte anmälts så många sedan 1989 då vi hade en verklig högkonjunktur. I december anmälades 33 000 platser. Tittar vi sedan på antalet långtidsinskrivna så var 70 000 långtidsinskrivna i början av februari jämfört med över 90 000 i början av 1999. Men vi kan också konstatera att vi har två hastigheter. Å ena sidan går det väldigt snabbt och bra, och det gäller inte minst storstadsområdena där vi har överhettning. Vi har s.k. flaskhalsar som det gäller att snabbt kunna balansera genom arbetsmarknadsutbildning osv. Samtidigt kan vi se att vi har problem inte minst i skogslänen, där framför allt äldre män, gubbar i min ålder, har väldigt svårt att få arbete. Arbetsmarknaden har helt förändrats. Det är en strukturell arbetsmarknad. Därför kommer vi nu att presentera en annan åtgärd som vi kallar för övergångsarbetsmarknad. Den ska vi nu försöka starta över hela Sverige. Denna övergångsarbetsmarknad ska handla om att människor som har svårt att få

jobb, som har varit långtidsarbetslösa under kanske två, tre, fyra eller fem år ska bli föremål för en åtgärd som är lång, två-tre år. Det ska handla om utbildning, om jobb etc. för att de ska öka sin anställningsbarhet.

Jag ska sedan ta upp något om stress. Det är en fråga som Arbetarskyddsstyrelsen prioriterar, och parterna finns med i den arbetsgrupp som finns på departementet.

När det gäller frågan om att sjukledigheten ökar så kraftigt så ska Ingela Thalén och Mona Sahlin nu kalla parterna för att föra en diskussion om detta.

Anf. 55 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för detta förtydligande också, eftersom mycket av detta stämmer ungefär med de idéer som jag själv har. Jag är tacksam för att det inte blir någonting av med de stora nedskärningarna på arbetsförmedlingsnämnder och arbetsförmedlingar ute i kommunerna.

Sedan håller jag med om att det behöver ske förändringar. Det som jag känner är allra viktigast är att få ut resurserna så nära människorna som möjligt. Jag kan mycket väl tänka mig att faktiskt skära en del i AMS topp och även på länsarbetsnämnderna men att man förstärker resurserna längst ned i organisationen och att man också ser till att man har ett närmare samarbete med kommunerna. Också det samarbete som har startats med arbetsförmedlingarna och försäkringskassorna tillsammans med de sociala myndigheterna på flera håll i landet har varit väldigt positivt såvitt jag kan förstå.

Vi hade en hearing här i riksdagen före jul där representanter för AMS och Riksförsäkringsverket deltog. Jag funderade då på hur man skulle arbeta vidare. Ett av de stora problemen är alltså detta mellan att vara arbetsför – Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna arbetar med rehabiliteringen – och att sedan bli anställningsbar. Och det är illustrerat med ett ganska djupt dike. Ett problem i det sammanhanget är vem som ska stå för kostnaderna. Det är inte självklart att det är den gamla arbetsgivaren, försäkringskassan eller arbetsmarknadsmyndigheterna som ska stå för detta. Det är någonting som jag också gärna skulle vilja diskutera vidare, hur man ska se till att människorna kommer in i detta system på ett bra sätt.

Det finns i dag ganska många människor hos de sociala myndigheterna och som är i stort sett utanför alla möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Av de 100 000 som man diskuterar, vilket vi fick verifierat av både arbetsmarknadsmyndigheterna och Riksförsäkringsverket, är det kanske så många som uppemot 50 000 som är väldigt svåra att göra någonting åt. De behöver alldeles speciella insatser.

De nya platserna finns som sagt i väldigt stor utsträckning i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, och där har vi ganska stora obalanser, och det är svårt att hitta kompetenta människor. Men det problemet finns också ute i glesbygdsområdena. Jag tror att det kan vara lika svårt att hitta en överläkare i psykiatri i Eksjö som att hitta en i Stockholm. Det finns alltså fler frågor som vi behöver diskutera i detta sammanhang. Hur mycket är man från regeringens sida beredd att satsa på bl.a. utbildning?

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Vi säger i vårt förslag att det är väldigt viktigt att alla människor garanteras rätt till en gymnasiekompetens och att man vidtar ganska aktiva åtgärder för dem som är långtidsarbetslösa eller riskerar att bli det på grund av för låg kompetens.

Detta problem finns ju överallt i landet, men kanske mest i skogslänen och när det gäller de strukturella åtgärderna.

Jag tycker att det ska bli spännande att se hur man kan utforma övergångsarbetsmarknaden. Den finns på några ställen, bl.a. i Vaggeryds kommun där ett antal företag och myndigheter har arbetat tillsammans och ordnat med detta. Människor har fått gå runt på företagen. Och under den tid som de har varit anställda hos en företagare har de kunnat praktisera hos någon annan. Och det har gett mycket goda resultat. Jag tror därför att det är en möjlighet att komma fram på ett mycket positivt sätt.

Anf. 56 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Det kanske inte är mycket att tillägga för mig. Under debattens gång landar vi nog på samma bedömningar när det gäller arbetsmarknaden, dvs. å ena sidan flaskhalsar och snabb tillväxt, och å andra sidan har vi både regioner och människor som det inte går lika bra för. Och vi har framför allt många som har varit långtidsinskrivna eller långtidsarbetslösa, och där måste vi använda andra metoder, och i fråga om dessa människor presenterar vi, som jag har sagt, en s.k. övergångsarbetsmarknad för att öka deras anställningsbarhet. Hur många det handlar om är svårt att bedöma, men det handlar nog om 50 000–100 000 människor. Vi ska ta tag i detta omgående. Jag hoppas att vi ska kunna starta detta arbete någon gång i nästa vecka eller veckan därpå för att få fart på detta.

När det sedan gäller samverkan mellan myndigheterna och arbetsgivarna har Socialstyrelsen fått ett särskilt uppdrag att i samverkan med Arbetarskyddsstyrelsen, Riksförsäkringsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen utvärdera effekterna av samverkan inom rehabiliteringsområdet. En slutlig redovisning kommer att göras den 31 december 2001.

Jag vill också säga att jag var i Örnsköldsvik för inte så länge sedan och träffade män i 55-årsåldern som hade jobbat i 30 år i en av våra basnäringar och som fortfarande hade ganska lång tid kvar. Och det är klart att man till dessa män – det finns självklart också kvinnor – inte bara kan säga att de ska gå en kurs eller göra något annat, utan där krävs det helt andra åtgärder. Och då är jag tillbaka till denna övergångsarbetsmarknad.

När det gäller frågan om förstärkt anställningsstöd får jag ändå säga att det har varit mycket positivt. Det leder till jobb på arbetsmarknaden. Ungefär 200 personer per vecka deltar i detta, och man är nu uppe i drygt 5 000. Det är ingen dålig åtgärd, och jag hoppas att vi ska kunna så att säga växla upp den ytterligare och kanske använda som ett instrument när det gäller den s.k. övergångsarbetsmarknaden.

Anf. 57 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tror också att vi är överens om väldigt många saker. Jag känner också att det är viktigt att få skicka med näringsministern att det är väldigt viktigt att vi även fortsättningsvis ser på att hela Sverige ska leva, att vi har balansen i olika sammanhang för att inte få överhettingsproblem. Vi har ju problem även med bostäder, och någonstans

måste samhället ta det stora och övergripande ansvaret för människor på dessa områden.

Något som många gånger väldigt tydligt hör hit är att man också ser till att människor får möjlighet att pendla mellan bostadsorten och ett nytt arbete och att man uppmuntrar detta. Jag har hört från arbetsmarknadsmyndigheter att det är något som de längtar väldigt mycket efter. Det kan också vara något att fundera vidare över. Det kanske också hamnar på andra delar av näringsministerns område, men det kanske även handlar om finansministerns område, och nästa gång kanske det blir han som får diskutera avdragsmöjligheter osv.

Det är alltså många olika problem i det här komplexet som behöver lösas men jag tror att vi är på rätt väg – det känns så. Detta med övergångsarbetsmarknad, för att återigen nämna det, är jag mycket spänd på. Jag hoppas att det ska kunna gå bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

Svar på
interpellationer

15 § Svar på interpellation 1999/2000:190 om Gotland och omställningen med anledning av den föreslagna strukturomvandlingen inom Försvarsmakten

Anf. 58 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Roy Hansson har frågat mig vad som händer med de åtgärder för Gotland som regeringen redogör för i sin skrivelse *Utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem främst på grund av strukturomvandlingar inom Försvarsmakten*.

Riksdagen har ännu inte beslutat om försvarspropositionen. Regeringen har dock redan påbörjat det planerade arbetet med utvecklingsprogram för de kommuner som prioriterats av regionalpolitiska skäl och där strukturomvandlingar äger rum.

Roy Hansson undrar om Rikstrafiken kommer att få förändrat uppdrag avseende kommunikationer till och från Gotland. Regeringen anser att en tillfredsställande transportförsörjning till och från Gotland är väsentlig. Därför reserverades i årets budgetproposition medel för att trygga åretruntrafik med höghastighetsfärjan. Vidare har avvecklingen av Gotlandstillägget uppskjutits ytterligare ett år. Rikstrafiken har även fått i uppdrag att analysera effekterna av en separation av gods- och persontrafiken. Regeringen har i dagsläget inga planer på att förändra myndighetens uppdrag.

Vad gäller de statliga fastigheter och andra anläggningar som används för militära ändamål är det regeringens ambition att de ska ställas till förfogande och omvandlas för andra verksamheter på gynnsamma affärsmässiga villkor. Priset vid en eventuell försäljning måste avgöras från fall till fall, bl.a. beroende på läge, typ av fastighet och antal spekulanter. En försäljning måste godkännas av regeringen, och det finns inga generella hinder att sälja eller hyra ut en fastighet till privata företag eller privatpersoner.

Herr Talman! Roy Hansson undrar hur många fler högskoleplatser det blir vid Högskolan på Gotland. Regeringen har som särskilt åtagande anvisat Högskolan på Gotland utbildning motsvarande 20 helårsstudenter år 2000. Vidare har kontakter med högskolan givit vid handen att man

inom befintliga resurser parat med dessa extra platser räknar med att kunna erbjuda utbildning anpassad efter de behov som kan uppstå.

Vad gäller Gotlands livsmedelsinstitut övervägs inom Regeringskansliet såväl hur verksamheten på institutet ska utvecklas som hur den ska finansieras.

Utlokaliseringen av statliga arbetstillfällen är en grannliga uppgift där inga beslut ännu tagits. Arbetet med att skapa förutsättningar för nya privata arbetstillfällen har tagit god fart. I dag pågår förhandlingar med olika företag, i första hand inom tjänstesektorn. Huruvida något av dessa företag avser att förlägga sin verksamhet till Fårösund är i dag oklart.

Omställningsgruppen och statssekreterare Jan Grönlund kommer den 11 februari att besöka Gotland. Besöket är en konkret bekräftelse på vad som sägs i regeringens skrivelse till riksdagen, nämligen att regeringen avser att i konstruktiv samverkan med kommunerna, och alla andra berörda myndigheter och organ, genomföra utvecklingsprogrammen för att stödja en positiv utveckling av arbetsmarknaden, beträffande såväl existerande som nya näringar. Det är ju främst på lokal och regional nivå som kunskapen om näringslivet, arbetsmarknaden och tillväxtmöjligheterna finns.

Anf. 59 ROY HANSSON (m):

Herr talman! Jag ska inleda med att tacka näringsministern för svaret på min interpellation. Orsaken till att jag skrivit interpellationen är den oro som blivit på Gotland med anledning av de förslag som gäller försvaret. Oron är, av naturliga skäl, störst på norra Gotland och i Fårösund.

Det finns sedan några månader en arbetsgrupp som arbetar med just norra Gotland – med frågor som rör arbetstillfällen på norra Gotland och möjligheterna att omvandla arbetsmarknaden där. Det är med anledning av oklarheterna i det sammanhanget som jag har framställt min interpellation.

Jag hade hoppats på att få klarlägganden i interpellationssvaret. Några har kommit och det är utmärkt. I övrigt tänker jag göra upprepningar i debatten. Kanske kan jag i dag få svar.

Skolan i Fårösund har bjudit in till debatt den 24 februari. Jag kommer att delta, och då ska jag redovisa så mycket jag kan kring det jag har fått veta.

Inledningsvis tar jag de viktigaste frågorna. Sedan får jag återkomma till övriga frågor i interpellationen.

På s. 5 i regeringens skrivelse står det: "Regeringen tidigarelägger, genom omprioritering inom befintliga budgetramar, vissa infrastruktur-satsningar i ett antal kommuner."

Det är nog bra men för Gotland är den viktigaste satsningen den på kommunikationer till och från fastlandet. Men ingenting finns med vad gäller detaljer kring Gotland.

När man talar med någon som försöker få företag till Gotland får man höra att grundförutsättningen är kommunikationerna. Han som leder arbetet på norra Gotland sade när vi för ett tag sedan träffades: Kan man inte lösa det här är det inte lönt att över huvud taget försöka få hit företag.

Detta är anledningen till formuleringen i min första fråga i interpellationen. Där efterlyser jag besked om Rikstrafiken har fått nya anvisningar

med hänsyn till det nya läge som uppstått. Av svaret framgår att det nog inte är så. Det tycker jag är synd. Det hade faktiskt behövts. Det är alltså ett nytt läge i förhållande till vad som gällde tidigare år. Än värre anser jag att det är att det i svaret på interpellationen inryms en del frågor som bekymrar mig något.

Den nya snabbfärja som kom i trafik föregående år har varit ett lyft för trafiken. För innevarande år, med en utökad turlista, är den också alldeles utmärkt. Jag har tidigare tackat näringsministern och gör det gärna igen. Jag tror att hela Gotland ställer sig bakom det.

I svaret står det dock: "Därför reserverades i årets budgetproposition medel för att trygga åretruntrafik med höghastighetsfärja." Det gäller alltså årets budgetproposition men hur blir det nästa år? Det vore väldigt olyckligt om detta med förlängd turlista blev en engångsföreteelse. Det är bråttom att få svar med tanke på marknadsföringsåtgärder och bokningsläge. Föregående år kom besked väldigt sent. Trots att turlistan förlängdes sent var det ett stort antal resande i november månad. Vissa turer var t.o.m. fullbokade. Därför är det viktigt att näringsministern i dag, eller i varje fall i närtid, kan tala om hur det blir för nästkommande år.

Vidare står det i svaret att Rikstrafiken har fått i uppdrag att analysera effekterna av en separation av gods- och persontrafiken. Ja, det kan nog vara bra men det finns också farhågor i det avseendet. Jag vet att det när det gäller det nya tonnage som är på väg in handlar om kombifärjor som går betydligt snabbare. Frågan är om man blockerar möjligheten att få nytt tonnage genom skrivningen i interpellationssvaret. Jag menar att det borde bli en utvidgning för Rikstrafiken. Det är nödvändigt att lösa kommunikationsfrågan. Om inte, löses ingenting annat heller.

Herr talman! Sedan gäller det försvarets fastigheter och anläggningar. I många fall är en förutsättning för att få företagare just att det finns lämpliga lokaler. I regeringens skrivelser står det om gynnsamma affärsmässiga villkor. Vad menas med detta? Talartiden är slut men jag får väl återkomma till detta.

Kommunikationsfrågan är alltså väsentlig. Jag vore tacksam om näringsministern kunde säga vad som gäller för nästkommande år.

Anf. 60 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Jag börjar med frågan om kommunikationer och konstaterar att färjetrafiken till Gotland enligt Näringsdepartementet inte är en del av infrastrukturen och därför inte kan jämföras med Vägverkets avgiftsfria färjetrafik. Gotlandstrafiken bör i stället jämföras med Rikstrafikens köp av interregional tågtrafik. Regeringen delar Sjöfartsverkets principiella inställning till behovet av en separation av gods- och persontrafiken. Rikstrafikens mandat omfattar i huvudsak persontransporter, varför det är lämpligt att man kan tillgodogöra sig även Sjöfartsverkets kompetens inom sjöfart och godstransporter i utredningsarbetet, vilket ska redovisas senast den 30 juni år 2000.

Här har vi även klarat ut detta med höghastighetsfärja året runt. Självklart är det min ambition att det här ska fortsätta men det ska också finansieras.

När det gäller frågan om affärsmässiga villkor måste jag först konstatera att försäljning av statlig egendom är föremål för särskilda EG-regler för statligt stöd. Därför är det lite svårt att sätta någon nivå på prislappar-

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

na. I första hand kommer Fortifikationsverket att vända sig till Vasallen vid en försäljning. Man kommer då att hantera detta, och tanken är att fastigheterna ska säljas på affärsmässiga villkor men att de ska vara oerhört gynnsamma.

Vasallen ska kunna bygga om dessa lokaler, dvs. göra dem ändamålsenliga för den verksamhet som ska bedrivas där. Tanken är också att man som privat näringsidkare ska kunna ta del av detta. Det här har vi erfarenhet av, och jag tror att det kommer att bli oerhört gynnsamt. Man kan inte heller säga att kostnaden för industrilokaler, lokaler för IT eller för tjänsteproduktion är speciellt hög på marknaden på Gotland. Jag tror inte att interpellanten behöver känna sig orolig i det fallet.

Anf. 61 ROY HANSSON (m):

Herr talman! Det tar tid med kommunikationer. Jag beklagar att näringsministern inte har samma uppfattning. Jag anser att kommunikationerna till och från Gotland är en del av infrastrukturen som är ytterst viktig. Men jag är tacksam för att ambitionen är att lösa detta med trafiken även nästa år.

Jag övergår nu till försvarets fastigheter. Näringsministern talade om gynnsamma, affärsmässiga villkor. I svaret står det att regeringen ska lämna sitt godkännande. Men är regeringen beredd att godkänna ett lågt pris om det är få spekulanter? Om det inte blir några spekulanter alls, vad gör man då? Det kan inte vara så lätt att hitta köpare till ett kasernområde. Är regeringen beredd att överlåta byggnader eller anläggningar för en symbolisk summa? Näringsministern talade om Vasallen, men det finns risk för att det blir tomma byggnader.

Det var ett bra klarläggande i svaret, att privatpersoner eller företag kan få köpa fastigheterna. Det var ett utmärkt och välkommet klarläggande.

Jag övergår till frågan om högskolan. Den är en väsentlig del av det gotländska samhället och näringslivet. Det står i svaret att man ska inrätta 20 extra platser. I skrivelsen står det: ”— — — medel inom befintlig ram för ett stort antal utbildningsplatser”. Nu talas det om 20 platser. Det är klart, det kan ju bero på vilken ambitionsnivå man har.

Dessutom står det i svaret att det gäller för år 2000. Då är min fråga: Vad gäller för år 2001 och framöver? Är de 20 extra platserna bara en engångsföreteelse? Möjligen skulle man kunna höja ambitionen något. Man uttrycker det ju som ett stort antal platser.

En annan punkt som tas upp i skrivelsen är Gotlands livmedelsinstitut. Det är vällovligt, men i november skrev man i skrivelsen: ”Möjligheten till stöd undersöks.” Enligt dagens svar överväger man fortfarande att det ska utvecklas och finansieras. Har det verkligen inte hänt någonting mer på tre månader? Blir det någonting över huvud taget?

Slutligen ska jag ta upp detta med arbetstillfällen. I skrivelsen anges det att ca 90 statliga arbetstillfällen ska lokaliseras till Gotland. Detta avhandlas i interpellationssvaret på en och en halv rad: ”Utlokaliseringen av statliga arbetstillfällen är en grannlaga uppgift, där inga beslut ännu tagits.” Men något måste man ju ha gjort på tre månader?

Det förvånar mig att det inte finns någonting i dag. Det kunde presenteras en inriktning, tidpunkter eller någonting annat. Det blir svårt för mig att åka till Färösund den 24 februari och förklara att det här med 90

arbetstillfällena till Gotland klarades av på en och en halv rad i svaret. Det behövs ju rekrytering och utbildning och lokaler för detta.

Herr talman! När det gäller privata arbetstillfällena anges det i skrivelsen att man ska ta fram 260 privata arbetstillfällena. I svaret står det: ”– – tagit god fart”. Jag skulle gärna vilja veta vad uttrycket god fart innebär.

Vidare står det: ”I dag pågår förhandlingar med olika företag.” Då är min fråga: När kommer det något besked? Har jag något besked att lämna när jag kommer till Fårösund? Även här krävs naturligtvis förberedelser, och sådana borde finnas att redovisa i dag. Skrivelsen utarbetades i november månad. Då borde det finnas någonting mera nu.

Regeringen har i närtid avvisat förslag om privata jobb på Gotland. Då menar jag förslaget om etanoltillverkning i Roma. Det hade direkt givit mellan 50 och 60 arbetstillfällena och ungefär dubbelt så många i jordbruket.

Det fanns också tre ansökningar om att få etablera kasinon, men alla tre avvisades. Det hade också givit 30–40 arbetstillfällena inom den privata sektorn. Jag konstaterar att de förslag som har funnits har avvisats, tämligen i närtid.

Det mest konkreta i interpellationssvaret, som jag ser det, var att statssekreteraren besöker Gotland den 11 februari.

Anf. 62 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Att statssekreteraren besöker Gotland är kanske av minst lika stort värde som att interpellanten ska tala i Fårösund.

Vad det handlar om är att vi måste föra en dialog med Gotland. Tanken med dessa jobb – såväl de privata som de offentliga – är att de ska stämma överens med den näringsstruktur som finns och att det ska vara den typen av jobb som har förmåga att växa av sig själva. Det ska finnas en naturlig kraft i detta.

Jag är övertygad om att vi inte behöver vara oroliga i fråga om Gotland. Innan vi har fört diskussioner med ansvariga myndigheter och med kommunen är det svårt att stå här och säga att det ska bli så eller så. Vi ligger väldigt långt framme när det gäller Gotland. Jag tror att vi någon gång i mars månad kan presentera en ganska utförlig bild av vad som kommer att ske med anledning av försvarets nedläggelse på Gotland. Det tar sin tid, men det kommer att bli bra.

När det sedan gäller Gotlands livsmedelsinstitut finns det sedan ett år ett projekt med två tre anställda. Bollen ligger hos Jordbruksdepartementet. Man har resonerat om cirka tio jobb i framtiden.

Vi från regeringen kommer att klara av Gotland bra tillsammans med Gotland när det gäller både privata och offentliga jobb. Men den exakta tidpunkten, som här efterfrågas, är jag inte säker på. Interpellanten får flytta fram sitt möte, så kanske det blir bättre.

Anf. 63 ROY HANSSON (m):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att det blir större effekt om statssekreteraren åker till Gotland än när jag åker till Fårösund. Annars vore det skruvt, eftersom statssekreteraren ska genomföra regeringens skrivelse.

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Sedan är det inte jag som har anordnat mötet i Fårösund, utan det är skolan där som har gjort det. Det är niondeklasserna som har tagit initiativet. De är rädda om sin bygd, och de ser att utvecklingen går nedåt.

Växa själv, ja, det var väl det man gjorde när man drog i gång etanol-tillverkningen i Roma. Sockerbruket lades ned och därigenom försvann alla arbetstillfällen som fanns i Roma samhälle. Det fanns bara en stor, tom fabrik. Då samlade några driftiga och duktiga damer och herrar krafterna och försökte att skapa denna tillverkning. Det bästa med det hela var att finansieringen ordnades utomlands. Det enda som saknades var tillstånd från regeringen i fråga om skattefrågan för att komma i gång med etanoltillverkningen.

Det hade direkt fört med sig 50–60 nya arbetstillfällen och minst lika många inom jordbruket och transportnäringen. Dessutom hade man fått ett utmärkt tillfälle att prova om det gick att blanda etanol i drivmedel, om det skulle vara 5 eller 10 %. Jag är mycket besviken över att man inte genomförde detta försök.

I kasinofrågan hade man också kunnat vara lite mer välvillig.

Näringsministern säger att vi inte ska vara oroliga. Men nog måste man väl vara orolig när regeringen i en skrivelse i november utlovar ca 90 jobb till Gotland, och när resultatet efter tre månader redovisas på en och en halv rad i ett interpellationssvar utan att någon inriktning anges. Så visst har jag anledning att vara ganska orolig.

Det är samma sak när det gäller livsmedelsinstitutet. Om det nu har påbörjats borde man kunna vässa detta på tre månader, om man har ambition att genomföra det. Det är alldeles utmärkt om det kommer till stånd. Man är duktig på livsmedel på Gotland. Därför vore ett institut kopplat till högskolan alldeles utmärkt bra. Jag tycker att man kan lägga på ett extra kol i Näringsdepartementet för att genomföra detta med institutet.

Anf. 64 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Herr talman! Jag vill bara än en gång repetera själva processen.

Vi har nu en grupp inom Regeringskansliet, och vi har också en grupp på Gotland. De ska nu tillsammans tillse att vi uppnår det som vi har sagt när det gäller både privata och offentliga jobb. Jag kan redan nu säga att vi kommer att klara av detta. Men det tar sin tid eftersom vi måste ha en dialog om Gotlands intressen, Gotlands möjligheter och de resurser som vi kan tillföra i den utvecklingen och den processen.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarernas ledamöter:

Den gemensamma marknaden för mjölk och mjölkprodukter
KOM (99) 608

Sektorn för varor som inte omfattas av bilaga 1: Schablonmässig och tillfällig sänkning av bidrag för vissa jordbruksprodukter som exporteras som vara som inte omfattas av bilaga 1. *KOM (99) 673*
Gemenskapens deltagande i regionala fiskeriergan *KOM (99) 613*
Ändring av beslut 97/534/EG om förbud mot användande av riskmaterial i fråga om transmissibel spongiform encefalopati *KOM (99) 711*

Prot.
1999/2000:62
8 februari

---

17 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Justitiekottets betänkanden 1999/2000:JuU6 och JuU7
Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU8

18 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 1999/2000:41 Markttjänster på flygplatser
1999/2000:T5 av Sylvia Lindgren (s)

med anledning av prop. 1999/2000:45 Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke
1999/2000:Ju13 av Alice Åström m.fl. (v)
1999/2000:Ju14 av Kia Andreasson m.fl. (mp)

19 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 8 februari

1999/2000:217 av *Gunnar Hökmark* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Strukturella reformer för att höja Sveriges långsiktiga tillväxtkapacitet

1999/2000:218 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg

Öronmärkning på oxar

1999/2000:219 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Mona Sahlin

Familjehemmens ställning på arbetsmarknaden

1999/2000:220 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till justitieminister Laila Freivalds

Riskfaktorer vid partnervåld

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 februari.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 februari

1999/2000:505 av *Inger Lundberg* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Textade TV-program

1999/2000:506 av *Carina Hägg* (s) till försvarsminister Björn von Sydow

Sprängmedel för träning av minhundar

1999/2000:507 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Lusaka-avtalet

1999/2000:508 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Dry sex och aids

den 7 februari

1999/2000:509 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Förebyggande insatser mot prostatacancer

1999/2000:510 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till miljöminister Kjell Larsson

Lokala investeringspengar för ekologisk hållbarhet

1999/2000:511 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Huvudkontoret för Sjunde AP-fonden

1999/2000:512 av *Mats Odell* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Räntehöjningar

den 8 februari

1999/2000:513 av *Margareta Viklund* (kd) till statsminister Göran Persson

Åtgärdsprogram

1999/2000:514 av *Margareta Viklund* (kd) till statsminister Göran Persson

Nationellt handlingsprogram

1999/2000:515 av *Lars Hjertén* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Samarbete med Österrike

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 februari.

21 § Kammaren åtskildes kl. 18.40.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.18 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

Prot.
1999/2000:62
8 februari

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation	1
4 § Meddelande om aktuell debatt	1
5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	2
6 § Svar på interpellation 1999/2000:186 om annonsbilagor	2
Anf. 1 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	2
Anf. 2 PER BILL (m).....	3
Anf. 3 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	4
Anf. 4 PER BILL (m).....	4
Anf. 5 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	5
Anf. 6 PER BILL (m).....	6
Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	6
7 § Svar på interpellation 1999/2000:108 om samordning av radiokommunikationsnät.....	7
Anf. 8 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	7
Anf. 9 PER WESTERBERG (m)	7
Anf. 10 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	8
Anf. 11 PER WESTERBERG (m)	9
Anf. 12 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	9
Anf. 13 PER WESTERBERG (m)	10
8 § Svar på interpellation 1999/2000:109 om Sveriges småföretagare.....	10
Anf. 14 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	10
Anf. 15 PER WESTERBERG (m)	11
Anf. 16 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	13
Anf. 17 PER WESTERBERG (m)	13
Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	14
Anf. 19 PER WESTERBERG (m)	15
9 § Svar på interpellation 1999/2000:153 om sociala skyddsnät för småföretagare	16
Anf. 20 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	16
Anf. 21 ÅKE SANDSTRÖM (c)	17
Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	18
Anf. 23 ÅKE SANDSTRÖM (c)	18
Anf. 24 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	19
Anf. 25 ÅKE SANDSTRÖM (c)	19
10 § Svar på interpellation 1999/2000:193 om företagshälsovården.....	20
Anf. 26 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	20
Anf. 27 GUNNEL WALLIN (c)	21
Anf. 28 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	21
Anf. 29 GUNNEL WALLIN (c)	22
Anf. 30 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	23

Anf. 31 GUNNEL WALLIN (c)	23
11 § Svar på interpellation 1999/2000:197 om reglerna för studiemedel	24
Anf. 32 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	24
Anf. 33 VIVIANN GERDIN (c)	25
Anf. 34 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	25
Anf. 35 VIVIANN GERDIN (c)	26
Anf. 36 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	26
Anf. 37 VIVIANN GERDIN (c)	27
Ajournering	27
Återupptagna förhandlingar	27
12 § Svar på interpellation 1999/2000:148 om handlingsprogram för åkerinäringen	27
Anf. 38 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	27
Anf. 39 LARS BJÖRKMAN (m)	28
Anf. 40 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	29
Anf. 41 LARS BJÖRKMAN (m)	29
Anf. 42 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	30
Anf. 43 LARS BJÖRKMAN (m)	30
Anf. 44 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	30
13 § Svar på interpellation 1999/2000:158 om ersättningsystemet för ungdomar med utvecklingsgaranti	31
Anf. 45 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	31
Anf. 46 MARIA LARSSON (kd)	31
Anf. 47 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	33
Anf. 48 MARIA LARSSON (kd)	33
Anf. 49 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	34
Anf. 50 MARIA LARSSON (kd)	35
Anf. 51 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	35
Ajournering	35
Återupptagna förhandlingar	36
14 § Svar på interpellation 1999/2000:163 om trygghet i arbetslivet	36
Anf. 52 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	36
Anf. 53 MARGARETA ANDERSSON (c)	37
Anf. 54 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	38
Anf. 55 MARGARETA ANDERSSON (c)	39
Anf. 56 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	40
Anf. 57 MARGARETA ANDERSSON (c)	40
15 § Svar på interpellation 1999/2000:190 om Gotland och omställningen med anledning av den föreslagna strukturuomvandlingen inom Försvarsmakten	41
Anf. 58 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	41
Anf. 59 ROY HANSSON (m)	42
Anf. 60 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	43
Anf. 61 ROY HANSSON (m)	44
Anf. 62 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	45
Anf. 63 ROY HANSSON (m)	45

Prot.
1999/2000:62
8 februari

Prot.
1999/2000:62
8 februari

Anf. 64 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	46
16 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	46
17 § Förnyad bordläggning.....	47
18 § Bordläggning.....	47
19 § Anmälan om interpellationer	47
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	48
21 § Kammaren åtskildes kl. 18.40.	48

